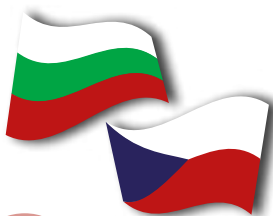

Роден глас

2/2009

Година XXXVII
Цена 15 Kč

Издание на Българската културно-просветна организация в Чешката република

Паметникът на Светите братя

очаква официалното си откриване

Епопеята, наречена
БЪЛГАРСКО УЧИЛИЩЕ В ПРАГА

ПОСОЛСТВОТО НИ В ПРАГА
отбелязва обявяването
на Независимостта

БЪЛГАРИТЕ В МОСТ
– голямо лоби в малък град

ФОЛКДИВАТА ЕМИЛИЯ
ня в Чехия

СЪБИТИЯ

100 години от обявяването на Независимостта на България..... 4
За коктейла на Посолството на Р България в хотел „Прага“ и обявяването на Независимостта на Царство България преди 100 години

РАВНОСМЕТКИ

Най-успешната командировка..... 6
Един мил афоризъм гласи, че и най-великите и хубави идеи могат да се разбият в дребните, грознички факти. За щастие, по всичко изглежда, че идеята за издигането на паметника на Св. Кирил и Методий в Микулчице няма да се разбие в подмолния камък, наречен „финансиране“.

Гранит или варовик? 7
Паралелно с търсенето на средства текат довършителните работи, свързани с паметника. Вие как мислите? Гранит или варовик?

Успехите са общи 8
Антон Стамболийски има няколко любими максими. Едната е, че „успехите са лични, а успехите – общи“. Другата е, че няма незаменими хора. Според мен и в двете има пропуски.

БЪЛГАРИТЕ В ЧЕХИЯ

Български ритми в Бърно..... 9
Дали е от хубавия Моравски край, в който живеят, или е в самите тях, но бърненци продължават да търсят и намират радост и ритми в живота около себе си.

Българите в Мост: приятелство и уважение.....10
Продължаваме да ви представяме живота на българите в отделните клубове. Общността им в Мост е малка – като капчица в море. Но тази капчица е чиста като кристал.

Емилия нажежи и „чешките“ българи13
Чаровната фолкпевица гостува на българите в Тршебохостице. Учудващо е колко много българи, които не бяха от този край, присъстваха на концерта. „О, времена! О, нрави!“ възкликнал Цицерон. Не ни остава, нищо друго освен да го цитираме.

Родена съм да те обичам.....14
Това е името на последния албум на Емилия. Веднъж чух как посъветваха едно красиво момиче само да си седи, да мълчи и да се усмихва. Емилия обаче не иска да си мълчи и с основание има самочувствието на човек, който работи и следователно очаква признание.

На корицата: авторът и неговото творение – Емил Венков и паметника на Св. Св. Кирил и Методий. Снимка: Алекси Борисов

С много ентузиазъм и предприемчивост15
Организаторката на концерта на Емилия е енергична, дейна и открита. Заедно със съпруга и семейството си умее да се справя с предизвикателствата на живота. Борят се. Справят се. Имат успех. Има ли рецепта?

УЧИЛИЩЕ ЛЮБИМО

Ще има ли Българско държавно училище в Прага?16
Въпросът продължава да трупа въпросителни. След като всеки казва, че училище трябва да има, тогава как става така, че отново и отново няма паралелка първи клас?

За българските обичаи в Българското училище.....18
Денят на откритите врати в училището премина под знака на онова, което нито едно чешко училище не може да даде: българските традиции и обичаи

КУЛТУРА И ИЗКУСТВО

Не летя във въздуха, аз съм земен човек19
Струва ни се, че подобно заключение не можем да чуем от устата на човек на изкуството. Но дали е така? Чембалистката Силвия Георгиева определено звучи като човек, който знае какво говори.

Посетете едно късче от рая21
Васил Самоковлиев започна презентацията на българското Черноморие, която се състоя в Българския културен институт със старата приказка за Господ, който дал на българина късче от рая.

БИЗНЕСЪТ

„Vino&Destiláty“ – кръстопът на интереси и очаквания22
В края на април се състоя дванадесетото Изложение на вина и дестилирани напитки в панаирните палати (Výstaviště) в Прага. Изложителите, представящи България, бяха трима.

От почвата в лозето до бутилката на масата.....24
Всички знаем, че за да се получи хубаво вино най-важна е самата суровина – гроздето. Трябва да бъде слънчево. И все пак, както ще ви потвърди всеки енолог, не е само това. Каква всъщност е мечтата на енолога?

ОТ БЪЛГАРИЯ

Какво облякоха българските тийнове.....25
Интересува ли ви какво носеха българските тийнейджъри през пролетта? Във всеки случай можем да погледнем няколко фотографии.

РЕДАКЦИЯТА на Роден глас

Роден глас

Ročník XXXVII, číslo 2/2009
Časopis vychází s finanční podporou
Ministerstva kultury České republiky

Šéfredaktor: Mgr. Eli Mandažieva

Redakční rada:

Mgr. Marija Motejljová-Manolova
Ing. Dimitr Christov
Ak. mal. Todor Yankov
Boyčo Teofilov

Korektor: Kamelia Ilieva

Design a DTP: Jan Liška

Tiskárna: VITOŠ s.r.o.

Vydavatel:

Bulharská kulturně osvětová organizace v ČR
Americká 28, 120 00 Praha 2
tel.: 222 520 929, tel./fax: 224 256 719
e-mail: info@bgklub.cz
www.bgklub.cz
Registrační číslo: MK ČR E 11229

Роден глас

Година XXXVII, брой 2/2009
Списание се издава с финансовата
подкрепа на Министерството на
културата на Чешката република

Главен редактор: Мгр. Ели Мандажиева

Редакционна колегия:

Мгр. Мария Мотейлова – Манолова
Инж. Димитър Христов
Ак. художник Тодор Янков
Бойчо Теофилов

Коректор: Камелия Илиева

Графика и предпечат: Ян Лишка

Печат: VITOŠ s.r.o.

Издател:

Българска културно-просветна
организация в Чешката република
Ул. „Америка“ 28, 120 00 Прага 2
тел.: 222 520 929, тел./факс: 224 256 719
e-mail: info@bgklub.cz
www.bgklub.cz
Регистрационен номер: MK ČR E 11229

СКЪПИ ЧИТАТЕЛИ,

Продължават да пристигат от вас съобщенията за платен абонамент за списанието и са повече, отколкото очаквах. За мен това е ценен знак за вашия интерес, а също и признание, за които ви благодаря.

Във връзка с това искам да ви кажа, че списанието ще продължава да разширява кръга от теми и събития, за да може по-пълно да обхване онова, което вълнува малката ни общност. Още в този брой ще намерите материал, който е почти апокрифен – третира темата за чалгата. През април в Чехия гостува фолкдивата Емилия – първата родна поп-фолк певица, пяла в Чехия. И стана ясно, че това е музика, която пълни залите не само в България. Харесвате ли този стил? Ако се готвите да ми отговорите цветисто, разрешете ми да се защитя с една от песните на филма „Кабаре“, която казва „LIVE AND LET LIVE“ – живеј и оста-ви и другите да живејат.

От съвсем друго естество са статиите за паметника на Св. Св. Кирил и Методий в Микулчице, които се превърнаха в лайтмотив през последната година. Не съм историк, но се замислих за епохата, в която са живели двамата братя. Много различна ли е била от нашата? Мисля, че едно нещо със сигурност е било различно: стремежът и уважението към знанията и самоусъвършенстването. Днес всички сме принудени да вървим по този път. На 6 – 7 годинки тръгваме на училище и продължаваме да се обучаваме и усъвършенстваме цял живот. Нямаме избор, ако искаме да оцееем. Затова не ги ценим. Знания? Има ги безплатно на интернет. Можете да ги събирате не с кошове, а с камиони. Достатъчно е да напишете номера на товарителницата: www... Не, днес не търсим знания, а пари. Дали с делотото си Светите братя са целели финансово благоденствие?

Заповядайте на откриването на паметника на Св. Св. Кирил и Методий в Микулчице на 23 май 2009 г.

По време на посещението си в Прага, Румен Овчаров дойде и в Българския дом, където дари за паметника 500 евро. С лично дарение ни подкрепиха и от Украйна: Антон Кисе, президент на Асоциацията на българите в Украйна, дари 200 евро. До приключването на броя за паметника бяха събрани малко над 507 000 крони.

Сто години от обявяването на

НА 24 МАРТ, ПОСОЛСТВОТО НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ В ЧЕШКАТА РЕПУБЛИКА ДАДЕ ПРИЕМ ПО СЛУЧАЙ 131-ТА ГОДИШНИНА ОТ ОСВОБОЖДЕНИЕТО НА БЪЛГАРИЯ ОТ ТУРСКО РОБСТВО И 100 ГОДИНИ ОТ ОБЯВЯВАНЕТО НА НЕЗАВИСИМОСТТА НА НАШАТА ДЪРЖАВА. ТЪРЖЕСТВОТО СЕ СЪСТОЯ В САЛОНИТЕ НА ХОТЕЛ „ПРАГА“ И БЕ УВАЖЕНО ОТ НАД 300 ДУШИ. ПРИСЪСТВАХА ЧУЖДЕСТРАННИ ПОСЛАНИЦИ И ДИПЛОМАТИ, ПРЕДСТАВИТЕЛИ НА МЕСТНИЯ ПОЛИТИЧЕСКИ ЕЛИТ И НА БЪЛГАРСКАТА ОБЩНОСТ, КАКТО И ВИСШИ ДУХОВНИЦИ ОТ ЧЕШКАТА ПРАВОСЛАВНА ЦЪРКВА.

Берлинският договор от 1878 г. определя Княжество България като васално на Османската империя, което затормозява стопанското развитие на страната и ограничава възможностите ѝ в международните отношения. България е третирана като второкласна страна, в чиито вътрешни работи можело да се извършва намеса. София нямала право на самостоятелни легации, правителството нямало право да сключва договори без посредничеството на турското правителство. Васалитетът означавал и близо 3 млн. данък, плащан на турската империя. Князът, правителството и цялото общество очакват благоприятна политическа обстановка, която настъпва след Младотурския преврат в Истанбул през юли 1908 г., когато погледите на Великите сили не са така вперени в Княжеството.

Независимостта на Царство България е провъзгласена на 22 септември 1908 г. в църквата „Св. 40 мъченици“, построена в старата българска столица Велико Търново от цар Иван Асен II – с други думи там, където веднъж вече България се е възродила. Княз Фердинанд прочита пред министрите Манифеста за обявяването на Независимостта и се отслужва молебен за благоденствието на българската държава – акт, който символизира продължение на Второто българско царство. Княз Фердинанд приема титлата Фердинанд I, цар на всички българи. След това министър-председателят Александър Малинов прочита Манифеста на историческия хълм Царевец пред хилядно множество, а на 15 октомври – и в Народното събрание.

На заплахите с война от страна на Османската империя, България

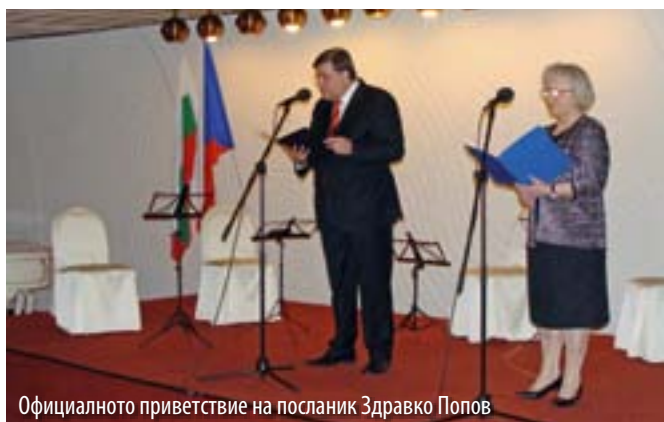
отговаря с военна мобилизация, но същевременно декларира готовност за мирно уреждане. Никой в Европа не е готов за война и усилията се насочват към дипломатическо уреждане на напрежението. С решаващата помощ на руското правителство са уредени политическите и финансовите проблеми с Турция и през март 1909 г. европейските правителства признават обявената независимост.

Директна връзка напъряко през годините и другите събития свързва датите 3 март – началото на идеала, 6 септември – първата стъпка към реализирането му и 22 септември, която ни дава самочувствието на нацията. В своето слово посланик Здравко Попов изтъкна тази връзка между Освобождението, Съединението и обявяването на Независимостта. „Преди 131 години – каза той, – благодарение на победното приключване на Руско-турската Освободителна война, българите преживяват прераждането си в свободна нация, а преди 100 години получават статута на обединена и суверенна независима европейска държава. През този период, от Освобождението до провъзгласяването на Независимостта, България преживява небивал подем. Българите полагат основите на своята държавност, приемат модерна конституция и обединяват българските земи, изкуствено разделени в резултат на Берлинския договор от 1878 г. Достигат небивало икономическо развитие, което Европа по това време нарича „Българското чудо“. Посланик Здравко Попов допълни, че „това е времето, когато много голяма роля по пътя на страната към модернизация изиграва чешката интелигенция.“

В рамките на културната програма, подготвена за приема със съ-

Независимостта на България

Официалното приветствие на посланик Здравко Попов

Документалната фотоизложба за Независимостта на България и цар Фердинанд I

Струнен квартет „Камиларов“

Посланик Здравко Попов заедно с владика Кришоф и протопрезвитер Ярослав Шуварски

действието на Българския културен институт в Прага, камерен концерт изнесе струнен квартет „Камиларов“ в състав: Стефан Камиларов – цигулка, Петър Господинов – виолончело, Хелмут Лацкингер – цигулка и Мария Яманаха – виола. „Квартетът се състои от музиканти от България, Япония и Австрия – каза директорът на института Боян Панчев. – Общото между тях е, че живеят във Виена и имат зад гърба си забележителна кариера. Другото, което ги свързва, е обичта им към българската музика.“ В програмата на квартета фигурираха произведения от Моцарт, Шуберт и Марин Големинов.

Гостите на тържеството с интерес разгледаха и документалната фотоизложба „100 години от обявяването на Независимостта на България и епохата на цар Фердинанд I Български“, предоставена от Държавния културен институт към българското Министерство на външните работи.

Приемът завърши с коктейл, на който бяха дегустирани български вина и българска кухня. ■

Манифест на княз Фердинанд за обявяване на държавната Независимост на България

„По волята на незабвения цар-освободител, великият братски руски народ, подпомогнат от добрите ни съседи, поданиците на Негово Величество румънския крал, и от юначните българи, на 19 февруарий 1878 година (се) сломиха робските вериги, що през векове сковаваха България, някога тъй велика и славна.

Оттогава до днес, цели тридесет години, българският народ, непоколебимо верен към паметта на народните дейци за своята свобода и въодушевяван от техните завети, неуморно работи за уреждането на хубавата си земя и създаде от нея под мое ръководство и онова на о' бозе почившия княз Александър държава, достойна да бъде равноправен член в семейството на цивилизованите народи.

Винаги миролюбив, моят народ днес копнее за културен и икономически напредък; в това отношение нищо не бива да спъва България; нищо не трябва да пречи за преуспяването ѝ.

Такова е желанието на народа ни, такава е неговата воля. Да бъде според както той иска.

Българският народ и държавният му глава не могат освен еднакво да мислят и еднакво да желаят.

Фактически независимата ми държава се спъва в своя нормален и спокоен развой от едни узи, с формалното разкъсване на които ще се отстрани и настаналото охлаждане между България и Турция.

Аз и народът ми искрено се радваме на политическото възбуждане на Турция; тя и България — свободни и напълно независими една от друга, ще имат всички условия да създадат и уякчат приятелските си връзки и да се предадат на мирно вътрешно развитие.

Въодушевен от това светло дело и да отговоря на държавните нужди и народно желание, с благословението на Всевишния прогласявам съединената на 6 септември 1885 година България за независимо Българско царство и заедно с народа си дълбоко вярвам, че този ни акт ще намери одобрението на великите сили и съчувствието на целия просветен свят.

Да живее свободна и независима България!

Да живее българският народ!“

22 септември 1908 год.

ТАЗИ СТАТИЯ ЩЕ СТИГНЕ ДО ВАС ПРЕЗ МЕСЕЦ МАЙ. ДО ОТКРИВАНЕТО НА ПАМЕТНИКА НА СВЕТИТЕ БРАТЯ КИРИЛ И МЕТОДИЙ ЩЕ ОСТАВАТ САМО НЯКОЛКО ДНИ. А МОЖЕ ДА Я ПРОЧЕТЕТЕ В МИКУЛЧИЦЕ, В САМИЯ ДЕН НА ОТКРИВАНЕТО. ТОЗИ ДЕН ИЗЦЯЛО ЩЕ ПРОМЕНИ ВСИЧКО И ГРИЖИТЕ И ПРОБЛЕМИТЕ, СВЪРЗАНИ С ИЗДИГАНЕТО МУ, ЩЕ ОСТАНАТ В МИНАЛОТО. НО АЗ ИСКАМ ДА ВИ РАЗКАЖА КАКВО СЕ СЛУЧВА СЕГА, В КРАЯ НА МАРТ, КОГАТО ДО ОТКРИВАНЕТО ОСТАВАТ САМО ДВА МЕСЕЦА, А СЪБРАНИТЕ СРЕДСТВА ЕДВА ДОСТИГАТ СУМАТА ОТ 400 000 КРОНИ.

В търсене на подкрепа за великото дело, заминахме заедно с председателя на Българската организация Антон Стамболийски за България и за първи път се чувствахме неуверени. Времето напредва, денят на откриването приближава, а събраните средства не стигат до никъде. След окончателните договаряния със скулптора, леярите и строителите, общите разходи по изграждането на паметника стигнаха колосалната за нас сума от 3 милиона крони.

След окончателните договаряния общите разходи по изграждането на паметника стигнаха колосалната за нас сума от 3 милиона крони

Най-напред посетихме патрона на събитието – вицепрезидента на България Ангел Марин. Бяхме информирани за желанието му да направи лично дарение за паметника и все пак, жестът, с който за пореден път изрази подкрепата си, ни зарадва. На място му написахме дарителско свидетелство и разговорът беше приятелски и сърдечен – така, както са преминавали всичките ни срещи с него досега. Разделихме се с пожелания всичко да върви добре и да се видим за трети път в Прага и в Микулчице, по време на голямото събитие.

Големи надежди възлагахме и на срещата с Председателя на Народното събрание на България Георги Пирински. И също не останахме

Най-успешната командировка

разочаровани. Бяхме посрещнати делово, но сърдечно и с разбиране. Георги Пирински ни разказа в какви насоки е действал, за да получим финансова подкрепа от българската държава. По време на самата среща пристигна и писмото от министъра на финансите Пламен Орешарски. В него той заявява, че напълно споделя чудесната идея и се интересува каква е събраната сума, за да отпусне от държавния бюджет липсващите средства. Георги Пирински обеща да се свърже и със Светия Синод на България, за да бъде уточнено кой негов представител ще пристигне в Микулчице да освети паметника. За планираната „кръгла маса“ Георги Пирински предложи да набави нашумялата книга „Българската писменост – европейски феномен“. Йордан Янев, заместник-председател на Държавната агенция за българите в чужбина обеща да подsigури необходимите бройки за симпозиума. В заключение, Георги Пирински помоли да подготвим писмо за това каква сума е събрана и колко още е необходимо, за да получим отговор за размера на сумата, която ще получим от българската държава преди връщането ни в Прага.

Излязохме от сградата на Народното събрание като зашеметени. Не очаквахме събитията да се развият чак толкова добре! Нямахме обаче време да се порадваме, защото ни чакаше друга, също важна среща в Народната библиотека „Св. Св. Кирил и Методий“. Там ни посрещнаха директорът на библиотеката, проф. Боряна Христова, преподавателят във Великотърновския университет „Св. Св. Кирил и Методий“ доц. Пламен Павлов и директорът на фондация „Тангра“ Петко Колев. С тях обсъдихме организирането на „кръгла маса“, която да се състои в Прага, един ден преди откриването на паметника. Темата: „Животът и делото на Св. Св. Кирил и Мето-

дий“. Проф. Христова и доц. Павлов приеха поканата да водят „кръглата маса“. Фондация „Тангра“ обеща сувенири.

По време на разговора стигнахме до заключението, че е добре да открием и изложба, но кой би могъл да я осигури? Народната библиотека разполага само с много ценни оригинали, които не могат да се излагат в незащитени зали. Не намерихме отговор. На излизане от библиотеката срещнахме Илия Пехливанов, главен редактор на вестник „За буквите“. Пламен Павлов едва не го разцелува – ето кой ще осигури изложбата! Илия Пехливанов веднага прие, но каза, че е добре да се обърнем и към проф. Стоян Денчев, издател на вестника и ректор на СВУ-БИТ. Направихме го и той ни каза, че разполагат с подходяща изложба, която в момента е в Париж. Освен това имат богата колекция от материали за Кирил и Методий, които ще бъдат много добро допълнение към разговорите на „кръглата маса“.

Следващите ни „спирки“ бяха Велико Търново и Раднево. Проф. Пламен Легкоступ, ректор на ВТУ „Св. Св. Кирил и Методий“, изяви желание да помогне и с финансови средства. Обсъдихме възможно побратимяване между университетите във Велико Търново и Оломоуц, което може да бъде последвано от побратимяването на двата града.

В Раднево посетихме фолклорния ансамбъл „Гергьовден“, който поканихме да участва в събора, по време на който ще се открие паметника на Светите братя. В програмата си радневци ще включат и посещение на регионалния Български клуб в Острава и участие във фолклорния фестивал на малцинствата „Прага – сърцето на народите“.

Върнахме се в Прага с ясната представа, че вече нищо не може да попречи паметника на Солунските братя да бъде открит тържествено в събота, на 23 май. Дано Господ ни изпрати хубаво време – както винаги досега! ■

ПРИ УСЛОВИЕ, ЧЕ СРЕДСТВАТА СА ОСИГУРЕНИ, ОСТАВАШЕ ДА БЪДАТ УРЕДЕНИ ПОСЛЕДНИТЕ ФОРМАЛНОСТИ, СВЪРЗАНИ С ИЗДАВАНЕТО НА НЕОБХОДИМИТЕ РАЗРЕШИТЕЛНИ ОТ СТРАНА НА ЧЕШКИТЕ ИНСТИТУЦИИ. ОСВЕН ТОВА ДА СЕ НАМЕРИ НАЙ-ПОДХОДЯЩОТО МЯСТО И ДА БЪДЕ РЕШЕНО ПО КАКЪВ НАЧИН ПАМЕТНИКЪТ НА СВЕТИТЕ БРАТЯ ЩЕ БЪДЕ ДАРЕН НА ЧЕШКАТА ДЪРЖАВА.

Гранит или варовик?

За получаване на разрешителните трябваше последователно да се произнесат чешкото Министерство на културата, управата на Южноморавската област и строителния отдел в Ходонин, под чиято юрисдикция се намира археологическия ареал. Дълга, много дълга процедура. Винаги съм казвал, че хлябът навсякъде е различен, но бюрокрацията – еднаква. Най-после дойде денят, в който трябваше всичко да се реши. Представете си, че това беше 1 април, Денят на лъжата. За щастие, за нас всичко беше истина.

На свиканата от Областната управа в Бърно среща присъстваха представители на институцията за опазване на културните паметници от Прага и Бърно, директорът на музея в Ходонин Ирина Хованчикова, директорът на ареала в Микулчице Франтишек Симек, кметът на Микулчице Йозеф Хелещиц и главният архитект на ареала. Всичко беше документирано от камерите на регионалната телевизия в Бърно. От наша страна присъстваше консултът на Българското посолство в Прага Данчо Мичев, авторът на скулптурата Емил Венков, строителите, членът на Българската организация Алекси Борисов и аз.

Изяснихме някои принципни въпроси и главният архитект на ареала заяви, че строителните работи могат да започнат. След това ни покани да отидем на самото място и да забием колчетата, с които ще обозначим мястото, където ще бъде издигнат паметникът.

След дълго обмисляне се отказахме от мястото до паметната плоча – решихме, че тя е история и трябва да бъде запазена такава, каквато е. Мястото, което ни предложиха за паметника, е прекрасно, в непосредствена близост до административната сграда.

При определяне на точното място възникна спор между изкуствоведката Йорданка Влъчкова и скулптора Емил Венков. Тя предложи скулптурата да се постави пред две дървета, които ще образуват нещо като параклис. Емил Венков възрази категорично. „Идеята ми беше скулптурата да се свърже с природата и затова не може да бъде поставена в близост до каквито и да е предмети!“ И посочи идеалното, според него, място. Присъстващите се съгласиха и колчетата бяха забити. Строителите потриха ръце и се зарадваха, че могат да започнат работа.

Оставаше да се реши с какъв материал да бъде облицован постаментата. Емил Венков настояваше за тъмен гранит. Итка Влъчкова опонира, че той не е типичен за областта и затова е неподходящ. Необходим е пясъчник или варовик. Емил Венков категорично отказа – и двата въобще не се свързват с бронзовия паметник. „Аз съм авторът и не ми се бъркайте в изпълнението!“ – каза той.

„А аз съм изкуствовед и смятам, че и моята дума има тежест!“ „Известно ли ви е, мадам, че както пясъчникът, така и варовикът са меки и върху тях трудно ще се издълбае текста, който съм подготвил?“ „Не, аз си мислех, че вместо текст ще се монтира плочата от стария паметник.“ „И тъй като това не е така – ще стане, както аз предлагам!“ – отсече Емил. За щастие, намесиха се каменарите, които предложиха да отидем в ателието им и да изберем подходящия камък. Речено – сторено. Отидохме и Итка Влъчкова отстъпи, като помоли поне гранитът да е матов, защото иначе ще напомня надгробен камък. Е, тук не възразихме. Съгласието беше постигнато и можеше да се започне с работата.

За нас, организаторите, остава да подготвим събитието. Очакваме официални гости и над 1000 присъстващи от цяла Европа, за които трябва да осигурим транспорт, нощувки и храна. Така че ... продължаваме! ■

Успехите са общи

НА 14 МАРТ, В БЪЛГАРСКИЯ ДОМ В ПРАГА, СЕ СЪСТОЯ ОТЧЕТНО – ИЗБОРНО ЗАСЕДАНИЕ НА ПРЕДСЕДАТЕЛИТЕ НА БЪЛГАРСКИТЕ КУЛТУРНИ КЛУБОВЕ КЪМ БЪЛГАРСКАТА КУЛТУРНО-ПРОСВЕТНА ОРГАНИЗАЦИЯ В ЧЕШКАТА РЕПУБЛИКА. ДНЕВНИЯТ РЕД ВКЛЮЧВАШЕ ОТЧЕТ НА ИЗВЪРШЕНОТО ПРЕЗ ГОДИНАТА, ПРЕГЛЕД НА ОСНОВНИТЕ ПРЕДСТОЯЩИ ИЗЯВИ И ИЗБОР НА НОВО РЪКОВОДСТВО.

В очите на някой леко отегчен наблюдател, това заседание едва ли се отличава с нещо от няколкото предишни. Присъстваха осем председатели, които обсъдиха ежедневните проблеми през изминалата година и целите си за предстоящата. Предвид успешната работа на настоящото ръководство, то беше преизбрано. Председател остана Антон Стамболийски, а заместник-председател – Сирма Зидаро. Председател на ревизионната комисия остана Божидар Баиров, нейни членове – Татяна Мандикова и Кирил Димитров.

Толкова.

Но не е съвсем така. Основното се подаде като незабележимо връ-

хче на огромен айсберг от думите на Антон Стамболийски, който съобщи, че съвместната му командировка с изпълнителния секретар на организацията – Димитър Христов – до България, е минала не просто успешно, а много успешно. Българската държава, в лицето на Председателя на Народното събрание Георги Пирински, е обещала да отпусне липсващите средства за издигането на паметника на Св. Св. Кирил и Методий в Микулчице. Нека припомним, че говорим за сума, която надхвърля 3 милиона крони.

Новината обаче потъна в пространството като ярък лъч в черна дупка (онези, космическите). Правилно ли е това?

Всеки от нас е наясно, че ако едно нещо е доведено до успешен край, значи някой е дал всичко от себе си. Когато говорим за творба на изкуството, там спорове няма, защото си има подписан автор. А какво получава организаторът на някое събитие? Една от любимите фрази на Антон Стамболийски е „Неуспехите са лични, а успехите – общи.“ Пак опираме до въпроса: Правилно ли е това?

Някои (всъщност мнозина) ще попитат: Какво толкова направиха? Ами нека да видим: получиха всички разрешителни за издига-

не на паметник на място, което по всяка вероятност ще бъде включено в списъка на ЮНЕСКО; убедиха десетки недоверчиви да повярват и да съдействат за издигането му; осигуриха подкрепата на българската държава; договориха, че Чешката република ще приеме паметника като подарък. Все дреболии, които всеки от нас също може да направи.

Или друго: има ли смисъл от паметника? Личното ми мнение е, че ако паметникът не е в сърцето, бронзът няма да го извае. Дали обаче съм права? Освен това едно от най-лесните неща на света са присмехът и отрицанието на онова, което е постигнал някой друг. Отговорът в такъв случай е също така лесен: влиза в действие законът „око за око и зъб за зъб“. И главата ни ще се замае от завъртяната въртележка.

Мисля, че идеята за издигане на паметник на Св. Св. Кирил и Методий в Микулчице се роди спонтанно, като отроче на всеизвестните родители Подходящо време и Подходящо място. Но онова, което я доведе до успешен край, бяха вашата вяра, мобилизация на силите и забележителна енергия, господа Антон Стамболийски и Димитър Христов. И лично аз (името ми стои горе на страницата, в графата „автор“) не смятам, че само неуспехите трябва да са лични.

Казано на втория ни роден език: Komu čest – tomu čest, pánové! ■

Алфредо Димитров получава от Димитър Христов Свидетелство за дарение

Български ритми в Бърно

ТРАДИЦИЯТА Е ЕВОЛЮЦИЯ НА КОНКРЕТНА ИДЕЯ, ВЪЗНИКНАЛА И РЕАЛИЗИРАНА НЯКЪДЕ НАЗАД ПО ОСТА НА ВРЕМЕТО. ПОДЪРЖАНЕТО НА ТРАДИЦИЯТА И НЕЙНОТО РАЗВИТИЕ ПРЕЗ НЕУМОРНАТА МЕЛНИЦА НА ВРЕМЕТО СИ Е ОПРЕДЕЛЕНА ТРУДНА И НЕ ТОЛКОВА БЛАГОДАРНА РАБОТА. ПРОБЛЕМЪТ ИДВА НЕ ТОЛКОВА ОТ ВЛОЖЕНИТЕ УСИЛИЯ ИЛИ ОБЕЗПЕЧАВАНЕТО С ФИНАНСИ ЗА ВСЯКА РЕАЛИЗАЦИЯ, А ОТ ТОВА ДОКОЛКО ОЧАКВАНИЯТА СЕ ПОКРИВАТ С КОНКРЕТНОТО ѝ ИЗДАНИЕ.

Българските празнични вечери в Бърно, станали вече традиционни, покриват широк спектър от очакванията на нашенците тук. Едни идват заради среща със земляците, други заради музиката, танците и веселбата. Музиката, песните и танците са си от години основно български, виното също. Може би и затова мартенската българска вечер тази година събра толкова хора.

И ако празничните български вечери в Бърно са определено традиционни, то изцяло нова е идеята за българска диско вечер тук

Веселбата и този път се получиха. Българските музиканти повдигаха настроението с всяко свое изпълнение и на моменти трудно се намираше място за танцуване. Заслужени овации за сърцатата си игра получи и танцовия състав „Китка“. Общото право хоро, след фолклорната програма, се люшна и този път из цялата зала и повлече с ритъма си можещи и не тол-

кова можещи. Томболата ли? И нея я имаше. Кой с печалба, кой с две, кой с празни ръце. И пак хора и пак танци, та до посреднощ. Богата, български богата мартенска вечер в Бърно.

Вечерта се получи, вечерта си отиде и ето полъх на нова вълна български ритми. Фолклорни ритми. Поредното издание на българския фолклорен уикенд, от 17 до 19 април, събра танцьорите на

състава „Китка“ за нови и атрактивни хореографии. Три дни, изпълнени с много, много усилия, за да се почувства истински и прецизно да се

изкове в танц българския ритъм. За целта пристигнаха и професионални хореографи от България, същите, които бяха тук миналата година. Усилията на танцьорите за щастие са плодоносни. Съставът „Китка“ има официална покана за участие в тазгодишното издание на престижния фолклорен фестивал в Стражице в края на месец юни.

Наученото през уикенда определено ще бъде показано и на следващата българска вечер в Бърно. Традиция е, все пак. И ако празничните български вечери в Бърно са определено традиционни, то изцяло нова е идеята за българска диско вечер тук. Първото ѝ издание на 25 април събра почти сто човека, предимно млади хора, в дискотечния клуб „Рестарт“ в Бърно. Станда, дисководещият, амбициозно аверче, вдъхнало най-напред морски бриз и закърмено с ритмите на бургаските вечери, успя да удържи компанията почти до зори. Компания от млади нашенци, пуснати в микс от българско диско, фолк и естрада.

Български, български ритми в Бърно. Те са в основата, те са съдържанието на срещите тук. Празничните вечери, фолклорните уикенди, та дори и диско вечерите са само формата. И някой трябва да я обезпечи организационно. Кой ще бъде той ли? Е, как кой? Българското културно-просветно сдружение в Бърно, разбира се. По традиция. ■

Българите в Мост: приятелство и уважение

ТЕ СЕ СЪБИРАТ ВСЯКА СЪБОТА В ЕДНО РЕСТОРАНТЧЕ, КЪДЕТО ВЕЧЕ ГИ ПОЗНАВАТ И ПРИЕМАТ КАТО СВОИ ХОРА И ДОРИ ПРИЯТЕЛИ. ГРУПА ОТ ДЕСЕТ – ДВАЙСЕТ ДУШИ, СВЪРЗАНА С ДЪЛГОГОДИШНО ПРИЯТЕЛСТВО. В НАЧАЛОТО НЯМА ДА ОТКРИЕТЕ В РАЗГОВОРИТЕ ИМ НИЩО ОСОБЕНО. ЕДВА ПО-КЪСНО ЩЕ ОСЪЗНАЕТЕ КОЛКО ХУБАВО СЕ ЧУВСТВАТЕ С ТЯХ. С ОТКРИТОТО ИМ ДЪРЖАНЕ И ХУБАВАТА ТРАПЕЗА (ОТ БЪЛГАРСКИ ЯСТИЯ, ПОДГОТВЕНИ ОТ ЧЕШКИТЕ ИМ СЪПРУГИ). ЩЕ ВИ СТАНЕ ЯСНО, ЧЕ СТЕ ПОЛУЧИЛИ НАЙ-ЦЕННИЯ ПОДАРЪК: ЧУВСТВОТО, ЧЕ СТЕ У ДОМА.

„Дойдохме през 1957 година – разказва председателят на Клуба Атанас Беремов. – Уж за година и половина. После удължиха срока с една година, после с още една. И се изтърколиха пет – шест. Ако направо ни бяха казали, че ще останем пет години, нямаше да тръгна.“

„В Чехия съм от 15 юни 1957 г. – казва Цветан Божков. – Дойдохме като бригадири. В София ни прегледа лекарска комисия, подписахме договор и тръгнахме. В началото получихме за задача да правим изкопи – чехите не се интересуваха кой за какво е дошъл! Четирима българи сформирахме една бригада и през втория месец излезе, че трябва да получим по 5500 крони на човек. А директорът получаваше 3000 крони. Чехите се хванаха за главата.“

„Бях в една стая с Антон Стамболийски – продължава Атанас. – Жилищата ни бяха в гората. Имаше печка и въглища. Като я нажежихме до червено – ставаше топло. Хубаво беше. През зимата напада сняг и като задуха вятъра – навя го почти до покрива. За пръв път в живота си видях толкова сняг.“

С времето едни се прибират в България, а други сключват брак и остават в Чехия. Срещите им дават чувството за връзка с родната земя. Някои от тях все още всяка

година си ходят до България – за един месец, през лятото. „Отивам си за Света Богородица – казва Атанас. – Оставям около един месец. Докато обиколя приятелите и роднините и времето свършва. Като взема да ги повтарям, си казвам, че е време да си тръгвам.“

Докато са малки, децата им също си ходят за лятната ваканция. А съпругите се научават да готвят българска кухня. Иржина, съпругата на Атанас, е направила вита питка. Научила се е да я прави от една жена в селото на съпруга си. „Съучениците му се бяха събрали на една голяма годишнина от завършването – разказва Иржина. – Бяха дошли със съпругите и децата си. Всеки беше донесъл по нещо за хапване. Една от тях беше направила тази питка. Другите не я уважаваха много, но аз харесах питката и помолих да ме научи да я правя. Тя дойде в къщи и всичко ми показа, заедно направихме една питка. Другите като видяха, че чужденката проявява такова уважение, също започнаха да я уважават – усмихва се на спомена Иржина. – Беше отдавна. Надявам се, че я правя добре.“ Тя учи българска кухня, а българските ѝ приятелки започват да готвят чешки яденета.

Основната информация за Клу-

ба получавам от Янчо Янев. „Питай го – казват ми другите с усмивка. – Той може да лъже.“ Янчо също е пристигнал през 1957 г. и тринайсет години е бил председател в Усти. Атанас го привлича към Клуба в Мост. Желанието му е Клубът отново да започне да развива някаква дейност. Първата крачка е да получат право на свой представител в градската Комисия на малцинствата. „Преди време излезе кратка статия от заместник кмета Иржи Курцин – казва той, – в която се казва, че българите нямат свой представител. На базата на тази статия се обърнахме към него с молба да бъдем включени в семейството на малцинствата.“

Иржи Курцин ги приема на драго сърце и им казва, че общината разполага с помещение, което могат да използват за свои акции. Единственото изискване е да представят план на подготвяните мероприятия, защото мястото е общо за всички малцинства и трябва да има координация. Освен това Мост е единственият град в Северочешка област, който отпуска средства за малцинствата и Българският клуб също ще има право да кандидатства за част от тях. Янчо и Атанас подготвят кратък материал за събития, които са правили в миналото и биха искали да правят и го представят пред Комисията за малцинствата. На последното събрание председателят на Комисията казва на всеослушание, че останалите малцинства трябва да вземат пример от тях.

„Целта ни е – продължава Янчо, – да имаме възможност да можем да празнуваме народните празници, напри-

Мост е единственият град в Северочешка област, който отпуска средства за малцинствата и Българският клуб ще има право да кандидатства за част от тях

мер. Да поканим гости от Клуба в Прага, от Посолството и Българския културен институт. Хубаво ще е да можем да поканим представители на местната администрация – кмета на града и заместника му, както и представители на другите малцинства. И тъй нататък.“

Преди години българите в Мост са имали богата дейност. Празнували са Деня на жената, Първи май и народните празници. Канели танцови състави от България. Имало е ресторант, който е бил предоставен на българската общност безвъзмездно и е бил познат сред чешката общественост. За съжаление, след 1989 г. всичко се променя. Според Янчо, българите в околността днес са около 300. Група млади хора работят в Литвинов и може би се събират самостоятелно, в общежитието, където живеят. Членовете на Българския клуб са около 44 – 45. „Има някои българи, които странят, защото някой друг им е навредил. Познавам двама и ще се мъча да ги привлека обратно. Хората в Клуба

трябва да имат отворена душа, да се срещат и да си помагат. Българите в Мост винаги са си помагали – при строеж на малки къщички, гаражи и за работата на градините. Това е важното. Означава, че се виждат и разменят по някоя дума като българи. По този начин и местната администрация ни уважава. Знаят, че сме работливи и криминално проявените са изключения. Приемат ни като стабилни хора, които държат на думата си. И когато нещо кажат – ще го направят.“

Всяка събота около обяд се събират в ресторанта. „Идваме всяка седмица – казва Цветан Божков. – Приказваме си, всеки разказва какво е чул, попрепираме се, поскараме се, но всичко е наред.“ Събира ги Атанас, но както казва „Мисля, че ще продължат да идват всяка събота и без да им казвам. Поздравяваме се, поскараме се и другата седмица – пак отначало. Когато има някакъв празник, се събираме повече хора. Идват и Кирил Димитров и Янчо Янев от Усти. През зимата също се

събираме повече хора. Когато навърших 60 години, поканих Антон Стамболийски от Прага. Събрахме се много хора. Имаше храна, цветя, всичко, както си му е редът.“

Разглеждам седящите около мен хора и без да мога да се включа кой знае колко активно в разговорите и шегите им осъзнавам, че се чувствам добре с тях. „Когато човек е млад – каза Янчо, – мисълта му е ергенска. Но с времето започва да го тегли онова, което е имал в България и тук му липсва – родното. И започва да търси другите. Това е носталгията. И с децата и внуците гледа да говори на български. И учи внучетата да си знаят корените и като пораснат да поддържат връзката с България. Дори и да не се срещат помежду си, познават се и имат повече общи неща, отколкото си мислим. Връзката с България остава непрекъсната. Истината е, че на всеки му е мъчно, но не всеки има смелост да го признае. България остава в душите на всички ни. Това е нещо, което не е възможно да се затрие. Няма как.“ ■

Българската общност в Мост

УСЛОВНО, МНОГО УСЛОВНО, МОЖЕМ ДА КАЖЕМ, ЧЕ НАЧАЛОТО НА БЪЛГАРСКАТА КОЛОНИЯ В СЕВЕРНА ЧЕХИЯ Е ПОСТАВЕНО ПРЕЗ 1957 Г. ПО ТОВА ВРЕМЕ, НА БАЗАТА НА ПОДПИСАНИЯ МЕЖДУ БЪЛГАРИЯ И ЧЕХОСЛОВАКИЯ МЕЖДУДЪРЖАВЕН ДОГОВОР ЗА ВЗАИМОПОЩ, В ТЪРСЕНЕ НА РАБОТА, В ЧЕХИЯ ПРИСТИГАТ ХИЛЯДИ БЪЛГАРИ. СЛЕД ГОДИНИ МНОГО ОТ ТЯХ СЕ ВРЪЩАТ ОБРАТНО В БЪЛГАРИЯ, А НЯКОИ СЕ ПРЕМЕСТВАТ В ДРУГИ КРАИЩА НА ЧЕХОСЛОВАКИЯ, НАЙ-ВЕЧЕ В ПРАГА. ОНЕЗИ, КОИТО ОСТАВАТ В МОСТ, ОБРАЗУВАТ ЯДРОТО НА ГРУПАТА, КОЯТО СЪЩЕСТВУВА И ДО НАШИ ДНИ.

Престигналите българи най-общо могат да бъдат разделени на земеделски и строителни работници., като втората група е далеч по-многобройна. Строителните работници са разпратени в по-големите градове като Мост, Литвинов, Билина, Усти над Лабем и др., а земеделските работници са настанени в градчето Жидовице, окръг Лоуни. Българските работници помагат при изграждането на новите жилищни комплекси, язовири и други строителни обекти.

В началото на своя престой, българите в Мост не създават никаква официална организация. Едва около 1964 г. се появяват първите сведения за редовно провеждани срещи в ресторант „Северка“. По това време българите вече са сключили смесени бракове, имат деца и окончателно са се установили в Чехия. Благодарение на тези срещи запазват своеобразна връзка с родината. Заедно обсъждат предимно ежедневните си проблеми, помагат си и търсят решения. В този тесен кръг се изградило приятелство, което постепенно свързало и семействата им и съществува и до днес.

След тези първи крачки, през 1982 г., по инициатива на българ-

ското малцинство и с подкрепата на приятели от средите на чешката общественост, бил основан Български клуб. За ползване получава ресторант, който се помещава в партера на една частна къща. Със собствени усилия и с помощта на завод „Pozemní stavby“ правят реконструкция, след която разполагат с действащ ресторант и помещение за срещи и административна дейност. Това е времето, когато е създаден и първият управителен съвет с председател Иван Божинов, който от 60-те години е един от стълбовете на българското малцинство в гр. Мост. По това време дейността на Клуба е най-голяма, организират се екскурзии, срещи и концерти на народни танцови групи от България. Силата на общността им проличава и в изграждането на основно училище в града, което носи българско име.

Когато днес обърнем поглед назад, можем гордо да заявим, че повечето българи в гр. Мост, независимо дали са работили в земеделието или в строителството, заслужават нашето уважение и не бива да бъдат забравени. Повечето от тях полагат необходимите усилия, за да осъзнаят техните деца принадлежността

си към българския народ и днес те говорят български и се познават помежду си.

Искам да подчертая и това, че в българската общност в гр. Мост никога не е имало вътрешни раздори и анонимни оплаквания, адресирани до Българското посолство в Прага, което за съжаление е недостатък сред българите не само в миналото, но и днес.

Тъй като от времето, когато първите българи пристигат в гр. Мост, са минали над 50 години логично е, че много от тях вече не са между нас. Онези, които останаха, заедно с онези, които в продължение на години продължиха да пристигат, продължават да се срещат всяка събота в ресторант „Спорт“. И въпреки че не можем да говорим за някаква организационно-културна дейност, тази малобройна група се старее да участва в повечето акции, организирани от Пражкия клуб и по този начин да поддържа живота на българското малцинство в региона.

В заключение бих искал да благодаря на всички безименни сънародници, благодарение на които в миналото името „българин“ не беше произнасяно като обίδα. ■

Първият председател Иван Божинов

Българите в Мост, 1988 г.

ДАТА: 17 АПРИЛ, РАЗПЕТИ ПЕТЪК ПРЕДИ ПРАВОСЛАВНИЯ ВЕЛИКДЕН. МЯСТО: СЕЛЦЕТО ТРШЕБОХОСТИЦЕ, НА ОКОЛО 30 КМ ЮГОИЗТОЧНО ОТ ПРАГА. ОРГАНИЗАТОР: ВИКИ АТАНАСОВА И НЕЙНОТО СЕМЕЙСТВО. ПОВОД: ОТКРИВАНЕТО НА НОВА БАЛКАНСКА ДИСКОТЕКА.

Емилия нажежи и „чешките“ българи

Вярваме – не вярваме, трудно и скъпо, за мнозина мечта, а за други не съвсем – случу се. Фолк-дивата Емилия пях в Тршебохостице. Една енергична българска дама – Вики – го осъществи и го записа с големи букви в историята на българското малцинство. А именно: за първи път родна поп-фолк звезда изнесе концерт в Чехия.

Събитието си беше значимо, колкото и да са оспорвани качествата на певиците от Димитровградското студио за секс-символи, олицетворяващи мечтата на Homo Balkanicus (в свободен превод: тъмен балкански субект). Доказаха го множеството присъстващи, които си бяха направили труда да дойдат до Тршебохостице, дори и с риск един на всеки четирима да не пие, за да шофира на връщане (което е било около 3 ч. сутринта).

Интересен беше фактът, че присъстващите бяха предимно млади, 20 – 25-годишни българи, които не се появяват на нито едно от много-

бройните събирания, организирани от местните малцинствени организации. Да е жива и здрава Емилия, че най-после успя да пробуди и у тях интерес към българското и да ги развълнува с патриотични призови да се върнат един ден в Родината. След което Емилия заложи на сигурното и призова всички да си купуват скъпи маркови облекла – на нея това й било в плана при посещението й в Прага. Замъци и паметници на културата не я вълнували – поддържа си имиджа жената. С възгласи „жега“ и „имате ли всички пиене“, вечерта продължи и с много танци и закачки остави мил спомен в душите на многобройните нашенци, дошли в Чехия с мечти като тези на Емилия – за пари, за любов и за безкраен купон.

Да благодарим и пожелаем сили и финанси на организаторите. До нови срещи с фолк-дивите, които са вече неразделна част – да не ме застреляте – от съвременната българска култура. ■

ЕМИЛИЯ ПЕЕ, ОТКАКТО СЕ ПОМНИ, РАЗБИРА СЕ, НО СЕ НАСОЧВА КЪМ ПРОФЕСИОНАЛНА КАРИЕРА НА ПЕВИЦА ЕДВА, СЛЕД КАТО НЕ ОСЪЩЕСТВЯВА ГОЛЯМАТА СИ МЕЧТА – ДА ОТИДЕ В СПОРТНО УЧИЛИЩЕ. МАЙКА Й НАМИРА МУЗИКАЛЕН ПЕДАГОГ И ТЯ ЗАПИСВА СРЕДНОТО МУЗИКАЛНО УЧИЛИЩЕ В ШИРОКА ЛЪКА. СЛЕД КАТО ЗАВЪРШВА, ОТИВА НА ПРОСЛУШВАНЕ ВЪВ ФИРМА ПАЙНЪР. ОДОБРЯВАТ Я И ПРЕЗ 2001 Г. ЗАПИСВА ПЪРВИЯ СИ САМОСТОЯТЕЛЕН АЛБУМ „ВЕСЕЛО МОМИЧЕ“. ПОСЛЕДНИЯТ СЕ КАЗВА „РОДЕНА СЪМ ДА ТЕ ОБИЧАМ“. СПИСАНИЕ МАХИМ ОЗАГЛАВЛЯВА СТАТИЯТА СИ ЗА НЕЯ „ЕМИЛИЯ – МУЗИКА ЗА ОЧИТЕ“.

Какво ще отговориш на онези, които отричат попфолка, Емилия?

Мисля, че има много хора, които са чували с ушите си и са виждали, че ние наистина много се стараем и измежду нас има много талантиливи момичета и момчета. Истината е, че във всеки стил има и пошли парчета, и смислени песни с хубави текстове. Мога да кажа на всички да слушат онова, което харесват, а не да се съобразяват с това кой какво е казал и да се страхуват да си признаят, че някоя песен им е харесала. Всички виждат, че това е актуалната музика в момента.

Много журналисти се държат пренебрежително с нас. Не искам да съм груба, но основните им нападки са за силикона и че той е основното ни предимство, което не е вярно. И в световната музика виждаме, че всеки изпълнител се старае да изглежда добре. Ние не сме открили топлата вода.

Родена съм да те обичам

Какво означава пеенето за теб? Все пак е свързано с много борба, работа и пътувания по изморителни турнета?

Мога да се откажа и да се занимавам с нещо друго, но няма да имам щастие, което имам сега. Когато в петия месец на бременността си, спрях да пея, преживях най-трудните си моменти – без моята работа. Тогава разбрах, че не мога да живея без да пея.

А за многото работа – вземала съм си почивка за 20 дни, което за мен е много. Не съм от хората, които обичат да почиват. Не се изморявам и не ми е нужна почивка – поне на този етап. Аз съм деен човек.

Какво ще видим, ако надникнем в работния ти календар?

В последно време „Пайнър“ ни урежда много участия в чужбина. От една страна е хубаво, защото можем да пеем и за българите навън, но от друга страна е жалко, че толкова много българи живеят в чужбина и нямат никакво намерение да

се връщат в България. Снощи първият ми въпрос беше дали ще дойде ден да се върнат в България? Всички мълчаха, а отнякъде дори чух „не“. Това е жалко.

Много тежко за мен беше участието ми в Австралия. Разстоянието до там е голямо и финансите, необходими за едно семейство да се прибере, също са големи. Имаше хора, които не се бяха прибирали 20 години. Докато пеех, много от тях плачеха. Дори не можах да изпея последните три песни.

Как се стигна до концерта ти в Прага?

Доколкото разбрах, семейство Атанасови от дълго време искали да поканят български изпълнител и да съберат всички българи на една хубава, българска вечер. Вики ми каза, че съпругът ѝ Георги е мой почитател и тя решила да покани мен, за да го изненада. Много се радвам, че са ми гласували доверие. Те са прекрасни хора. Надявам се присъстващите на концерта да са останали доволни. ■

С много ентузиазъм и предприемчивост

МИСЛЯ, ЧЕ МНОГО ОТ ВАС ПОЗНАВАТ **ВИКИ – ВИОЛИНА АТАНАСОВА**. ЕНЕРГИЧНА, ДОБРОСЪРДЕЧНА И С ГЛАВА ВИНАГИ ПЪЛНА С НЕВЕРОЯТНИ ИДЕИ. ЗАПОЗНАХ СЕ С НЕЯ НА 16 АПРИЛ. НАХЛУ ЗАБЪРЗАНА И УСМИХНАТА. СЕДНА, НО СИ ОСТАНА В СТАРТОВА ПОЗИЦИЯ. ЗА ДЕСЕТИНА МИНУТИ МИ РАЗКАЗА КОЯ Е И МЕ ПОКАНИ НА ОРГАНИЗИРАНИЯ ОТ НЕЯ КОНЦЕРТ НА ЕМИЛИЯ. КОНЦЕРТЪТ БЕШЕ НА СЛЕДВАЩИЯ ДЕН! СЛЕД ТОВА СКОЧИ И СИ ТРЪГНА. НЯМАШЕ КАК ДА ПОДМИНА ВЪДИЧКАТА.

Вики свири на акордеон и пиано и обича народните песни. Затова завършва музикална педагогика в института за начални и детски учители „Лазар Станев“ в Плевен и Пловдивския университет. През 1991 г. пристига със съпруга си в Чехословакия. Той е търговски представител, а тя преподава в българското училище „Христо Ботев“ в Братислава. През 1995 г. се преместват в Прага, където до 1998 г. преподава в българското училище „Д-р Петър Берон“. „Тогава имахме една чудесна директорка – Величка Миланова. Прекрасен човек! Направи страшно много за училището и всички колеги я обичахме“.

Вики е толкова предприемчива, че не мога да си представя как се занимава само с едно нещо, в случая – да преподава. Много по-понятен ми се струва следващият етап, в който започва да помага в разрастващата се посредническа фирма на съпруга си и паралелно с това да върти още два – три (или по-скоро четири – пет) бизнеса.

През 1998 г. семейство Атанасови си купува къща в Кладно и Вики отваря в нея ресторант с българска кухня. През 2001 г. го затварят, но през 2003 вземат под наем ресторанта в къщата на Милко и Милка Петрови. „Те са много хубави хора – казва Вики – и големи наши приятели. Това беше прекрасен ресторант, който служеше и за клуб на българите в Кладно. Събирахме се там на всички празници и приготвяхме български ястия – банички, сърмички и всичко, за което жадувах.“

През 2006 г. си купуват къща в Чески Брод, където живеят до днес. „В момента се занимавам с много неща“ – казва ми Вики, с което ме размива, защото няма как да бъде иначе. Започва с внос на облекла и захарни изделия от България, но това не потръгва. Паралелно с това изнася от Чехия за България природна козметика на билкова основа. Това потръгва и се развива добре. Отваря и туристическа агенция. „Доволна съм“ – казва и си личи, че е така.

В началото на тази година семейство Атанасови отново се заемат с онова, което за тях е като лайтмотив – купуват заведение. „Това е много стара гостилница. Намира се в едно малко селце, Тршебовле, на 2 км от Коуржим и на 10 км от Явани. Купихме я на 16 януари и на 16 март отворихме една част – дискотеката и малък ресторант. Продължаваме да работим усилено, защото искаме да отворим голям ресторант с българска кухня и градина, с барбекю, всичко в български стил. От сутрин до вечер сме там, искаме да го отворим на 1 юни, за Деня на детето и да направим голям купон за децата. С хвърчила, атракции и програми.“

За Великден Вики решава да покани изпълнител от България. „Избрах Емилия, защото е завършила народна музика и има много стойностни песни. И съм доволна от избора си. В дискотеката имаше над 150 човека на възраст от 20 до 50 години. Цяла вечер купонясваха и беше наистина прекрасно.“

„Бих била доволна, ако мога да основа клуб за тези, които живеят в този район, защото такъв няма. Ние спадаме към Млада Болеслав, но той е далече от нас, а в района на Чески Брод и Колин живеят доста българи, които няма къде да отидат.“

Успех, Вики и до нови срещи! ■

Вики и Емилия

Домът на Вики в Чески Брод

ЩЕ ПРОДЪЛЖАВАМЕ ЛИ ДА НАБЛЮДАВАМЕ ТАЗИ КОМЕДИЯ, КОЯТО ПРОДЪЛЖАВА ВЕЧЕ НЯКОЛКО ГОДИНИ? КОЙ ОЩЕ ТРЯБВА ДА СЕ НАМЕСИ, ЗА ДА СПРЕ ПРОЦЕСА НА ЗАКРИВАНЕТО НА БЪЛГАРСКИТЕ ДЪРЖАВНИ УЧИЛИЩА В ЕВРОПА? ОСТАНА ЛИ ВЪОБЩЕ НЯКОЙ, КОЙТО ДА НЕ СЕ Е НАМЕСИЛ В ТЯХНА ПОЛЗА? И ИСКАМЕ ЛИ ДА ЗАПАЗИМ ЕДИНСТВЕНОТО ОСТАНАЛО БЪЛГАРСКО ДЪРЖАВНО УЧИЛИЩЕ ИЗВЪН БЪЛГАРИЯ?

Ще има ли Българско държавно училище в Прага?

Допреди няколко години всичко беше различно. Годината бе 2003 г. и по-конкретно – 11 май. На този ден българското държавно среднообразователно училище „Д-р Петър Берон“ в Прага отпразнува троен празник: Денят на Първоучителите Св. Св. Кирил и Методий според православния календар, 55 години от основаването на училището и откриването на новата сграда, предоставена му от българската държава. В сградата бяха вложени не малко средства. От бизнесцентър тя бе превърната в училище и общежитие. Съдействие за промяната оказа и Пражкия клуб, като със свои

средства реконструира и преобразува кинозалата във физкултурен салон. Празненството беше тържествено и вълнуващо.

Друго голямо тържество беше организирано през 2008 г., по случай 60-годишнината от основаването на училището. Присъстваше делегация от Народното събрание на България, водена от Председателя му Георги Пирински, както и пред-

ставители на Държавната агенция за българите в чужбина. По това време училището вече нямаше паралелка първи клас. Днес няма и втори, а – както върви – от септември сигурно няма да има и трети.

В защита на българските училища зад граница се обявиха редица институции и протекоха не едно и две събития. На 13 май 2008 г. в София се проведе „кръгла маса“,

където бе повдигнат въпросът за запазването на българските държавни училища в Европа. Два месеца по-късно, на 16 юли,

В защита на българските училища зад граница се обявиха редица институции и протекоха не едно и две събития

се проведе конференция на тема: „Българските училища в чужбина“, организирана от Асоциацията на българските училища в чужбина (АБУЧ). Конференцията протече под патронажа и с личното участие на Председателя на Народното събрание Георги Пирински. Не си спомням за институция, която да не е проявила загриженост за съдбата на българските училища в Европа. Президентството на България се обяви в категорична защита. Чрез своя Председател Георги Пирински Народното събрание обяви, че от правна гледна точка въпросът е решен и остава да се изпълнят формалностите. Заместник министър-председателят и министър на външните работи на България Ивайло Калфин не спря да уверява Министерството на образованието и науката, че съществуващите държавни училища в Европа са крайно необходими. Те поддържат българския дух и дават необходимото образование на децата на българите, живеещи постоянно в Чехия, Словакия и Унгария. Министърът на образованието и науката Даниел Вълчев пък упрекна диаспорите в гореспоменатите страни, че само се оплакват, а би трябвало да започнат да помагат за набирането на първолази.

Въпросът беше засегнат и в медиите и стана ясно, че диаспорите не престават да помагат, но сякаш Министерството на образованието и науката иска да се избави от тези училища. Представители на Министерството посочиха, че разходите за едно дете в Прага достигат 3000 лв, в Словакия 6000 лв, а в Будапеща 9000 словашки крони. Министърът контрира, че не парите са пречка, а законът му връзва ръцете. Ще цитирам по памет думите му, че „Министерството закрива 100, 200, дори 300 училища поради липса на достатъчно ученици, а вие искате от мен да пощадя училищата в Средна Европа, където в паралелка има по 7, 8 до 10 ученици. Как да стане това? Променете законодателството и нещата ще се променят.“ После, може би под натиска на Президентството, Народното събрание, МВНР, Посолствата и диаспорите, склони на отстъпка поне за училището в Прага. Заяви, че ако се съберат 8 – 10 деца,

ще бъде открит първи клас. Необходимо е само директорът на училището Албена Георгиева да изпрати докладна. Тя контрира: „Нека ми пуснат заповед!“

Прехвърлянето на топката продължи до декември 2008 г., когато от училището в Прага най-после изпратиха „нещо“ до Министерството на образованието и науката в България. Все така с нулев резултат.

От септември 2008 г. директорът Албена Георгиева непрекъснато повтаря, че няма деца, останали са само седем. А защо останаха само седем? Защото госпожа директорът, която е обсебила правото да разговаря с родителите на бъдещите първолачета, ги съветваше да потърсят алтернатива, защото не гарантира, че

В училището цари страх и учителите мълчат, за да не бъдат отзовани или уволнени, особено сега, по време на разрастващата се криза

ще се съберат необходимия брой от 16 деца за откриването на паралелка. Е, при такава перспектива и при условие, че чешките училища започват на 1 септември, кой родител ще чака откриването на българската учебна година на 15 септември? Естествено, че ще запише детето си в друго училище – чешко или частно.

Учебната 2008/2009 г. бавно върви към края си, а сагата първи клас продължава. За новата учебна година министър Даниел Вълчев пак е склонен да толерира по-малък брой деца – 8–10 – за да позволи откриването на паралелка първи клас. Но иска инициативност от страна на диаспората и по-сериозна работа по набирането на ученици от страна на училището. Срокът за записване беше до 31 март, но тъй като нямаше реакция, беше продължен до 30

април. От страна на директорът на училището Албена Георгиева засега няма никаква активност. Учителите се оплакват, че не са допускани да участват в набирането на децата. В училището цари страх и те мълчат, за да не бъдат отзовани или уволнени, особено сега, по време на разрастващата се криза.

До кога така? Вече трета година се разиграва необяснима манипулация.

Дали въобще искате, дами и господа от Министерството на образованието и науката на Р България, да запазим единственото останало Българско държавно училище извън България? Защото ние, българите в Чехия, искаме. За разлика от нас, двете училища – в Будапеща и Бра-

тислава – вече се опитват да решат проблема с включването им в образователната система на съответните дър-

жави. Това ще помогне за финансирането, но неминуемо ще доведе до промяна в основите и завой в цялостната насока на обучение.

Има и друга възможност да се набират деца за първи клас. В Прага доста шумно се пропагандира „единственото“ неделно училище на Мария Захариева, Председател на сдружение „Възраждане“ (всичко, което въпросната дама прави, винаги е „единствено“ и „за първи път“). Колко от тези деца се записаха в първи клас? Според твърденията на председателката такива има. Къде са? Или само си приписваме активности и вдигаме излишен шум?

Нека най-после да изясним кой цар и кой пъдар. Защото излиза, че министърът иска, но директорът се опъва. Тогава защо е там, господин министър? ■

Гласувайте за любимите си български детски песни

Гласувайте за любимите си български детски песни на интернет адрес: www.bnr.bg в сайта на програма „Христо Ботев „!

На посочения сайт има банер за гласуване – кликнете върху него и ще откриете 31 български детски песни, които можете да си припомните чрез прослушване. От тях трябва да изберете 10 и да ги подредите в желанието от вас, ред.

На 1 юни, въз основа на Вашето гласуване, ще изберем най-любимите ви 10 български детски песни и ще ги издадем на диск.“

За българските обичаи в Българското училище

НА 23 АПРИЛ, БЪЛГАРСКОТО УЧИЛИЩЕ „Д-Р ПЕТЪР БЕРОН“ В ПРАГА ОРГАНИЗИРА ДЕН НА ОТВОРЕНИТЕ ВРАТИ. ПРЕД ВСИЧКИ ГОСТИ МАЛКИТЕ УЧЕНИЦИ ПОКАЗАХА КОЛКО СТИХОВЕ И ПЕСНИЧКИ ЗНАЯТ, КАК УМЕЯТ ДА РИСУВАТ И ВЪОБЩЕ КОЛКО МНОГО СА НАУЧИЛИ В УЧИЛИЩЕ. ЗА ВСЕОБЩА РАДОСТ, ПО ВРЕМЕ НА УРОКА ДОЙДЕ ДА ПОГОСТУВА И ЕДНА ИСТИНСКА МАЛКА „ЛАЗАРКА“.

Съдбата на училището е неясна, но, за щастие, учителите по никакъв начин не разрешават това да се отрази на ежедневието му. Със своите познания, учениците от началните класове, които участваха в урока, доказаха това.

За всеки по-внимателен и сведущ стана ясно и друго – защо училището е така важно и с какво е неповторимо. Отговорът беше в темата, върху която беше построен целият урок – българските народни празници и обичаи. Независимо от това колко срамежливо или смело вдигаха ръка учениците, сигурно е, че знаеха много повече, отколкото, ако започнат да посещават, което и да е чешко училище.

Учителката на началните класове Валерия Тошева прикани учениците си да започнат с най-близкия и голям празник и те зарадваха за Великден. Описаха народните обичаи, свързани с него, след това се върнаха към Цветница и продължиха с Лазаровден и Гергьовден. Казаха

стихотворения и пееха песнички. На Цветница си уточниха всички имена, които имат еднакъв корен с името на големия празник. На Гергьовден – че е официален празник на България и Ден на храбростта и Българската армия.

Стигайки до Лазаровден, всички бяхме приятно изненадани от малката „Лазарка“, която влезе и предизвика развълнуван и възхитен шепот. Учениците разказаха как Лазарките са посещавали всяка къща, за да има тя през годината здраве и късмет. Госпожа Тошева описа отделните части на носията и всички ученици след това получиха листове с отпечатани на тях части от носията, които оцветиха. Венецът на Лазарката трябваше да бъде даден на някой и две ученички го сложиха на главата на госпожа Тошева. Явно е, че човек винаги може да разчита на детското доверие и обич.

Последни в програмата бяха две сценки и раздяла с българската песен „Ладуно ле, добра девойко“. ■

ШАНС ЗА ВАШИТЕ ДЕЦА

Скъпи сънародници, ако желаете вашите деца да получат качествено образование и широка обща култура, да се научат да четат и пишат на родния език, запишете ги в българското училище „Д-р Петър Берон“ в Прага.

УЧИЛИЩЕТО ПРЕДЛАГА:

- Обучение на учениците от I до XII клас по учебни програми утвърдени от Министерството на образованието и науката на Република България;
- Качествено образование и високо квалифицирани преподаватели;
- Изучаване на български, английски и чешки език;
- Възможност за ползване на удобно общежитие за живеещите извън Прага;
- Добър старт в живота на учениците за реализация както в България и Чехия, така и в страните на Европейския съюз и по света.

Очакваме ви!

За контакти:
ul. Rychtářská 1, 160 00 Praha 6
тел.: +420 233 334 301, +420 224 310 433

Не летя във въздуха, аз съм земен човек

СИЛВИЯ ГЕОРГИЕВА Е БЪЛГАРКА, ЧЕМБАЛИСТКА, КОЯТО ЖИВЕЕ В ПРАГА. ЗАВЪРШИЛА Е НАЦИОНАЛНОТО УЧИЛИЩЕ ЗА МУЗИКАЛНО И СЦЕНИЧНО ИЗКУСТВО „ПАНЧО ВЛАДИГЕРОВ“ В БУРГАС, КЪДЕТО Е БИЛА В КЛАСА НА ЕДНА ОТ НАЙ-ДОБРИТЕ ПЕДАГОЖКИ ПО ПИАНО В БЪЛГАРИЯ, АННА БАЛАСHEBA. ПРОДЪЛЖАВА ОБУЧЕНИЕТО СИ В НАЦИОНАЛНАТА МУЗИКАЛНА АКАДЕМИЯ „ПРОФ. ПАНЧО ВЛАДИГЕРОВ“ В СОФИЯ. В ПРАГА ИДВА ПРЕДИ ДЕСЕТИНА ГОДИНИ И ЗАВЪРШВА ПРАЖКАТА МУЗИКАЛНА АКАДЕМИЯ (НАМУ), В КОЯТО ПРЕЗ 2008 Г. ЗАЩИТАВА ДОКТОРАТ.

На 21 февруари се състоя първият от поредицата органови концерти, които Силвия Георгиева подготвя по музика на Бах. Следват го още три, по един всеки месец, а последният ще се състои на 20 юни. Петте концерта включват творбите от първия творчески период на големия композитор, младите му години. В следващия сезон Силвия ще продължи с втория му творчески период и ще приключи с последния. Общо трите цикъла представят цялото органово творчество на Йохан Себастиан Бах – 17 концерта от 120 произведения. Гигантски труд, който не е бил представян от един-единствен изпълнител повече от 50 години.

Концертите се провеждат под егидата на Чехословашката евангелистка църква и – в началото – на Българския културен институт. Осъществяват се в църквата „Св. Климент“ в центъра на Прага, която е една от най-старите в града. По думите на Силвия, музиката там звучи стилно и е на мястото си. Една от причините е, че през 30-те години на ХХ век големият изпълнител Алберт Швайцер организира тук благотворителни концерти и също свири

музика на Бах. Освен това диспозицията за самия орган е правена от легендарния чешки органист Иржи Райнбергер. Тя е необарокова – същата, с която е разполагал самият Бах.

Този цикъл от концерти не са първият успех за Силвия. През 2007 г. световноизвестната френска звукозаписна къща „Хармония Мунди“ купува записите ѝ на Иржи Антонин Бенда, чешки емигрант от 18 век, живял и свирил в оркестъра на пруския крал Фридрих II в Берлин. Записите образуват комплект от четири диска, които „Хармония Мунди“ разпространява по цял свят. „Не беше лесно – признава Силвия. – Взех пари назаем и през 2006 г. направих целия запис на свои разноски. Едва след това го продадох на „Хармония Мунди“. При нас е много важно

кой стои зад гърба ти. Зад мен не стои абсолютно никой. От една страна това е плюс, защото съм независима. От дру-

га страна е необходима богатирска сила, за да отстоява човек себе си. Борбата си е за моя сметка.“

Силвия свири на два старинни инструмента – орган и чембало. И двата не са характерни за историческите дадености в България и българската култура. „Избрах си ги още като ученичка при Ана Балашева – казва. – Имах афинитет към старинната музика за клавишни инструменти и установих, че не е писана за пиано, а за съвсем други инструменти. Естествено стигнах до извода, че ако искам да я свиря, трябва да знам как звучи на оригиналните инструменти. И това беше началото на пътя.“

Лесно ли е за един български изпълнител да пробие навън? „Името „българин“ има странен звук по

При нас е много важно кой стои зад гърба ти. Зад мен не стои абсолютно никой. От една страна това е плюс, защото съм независима

света. Уважават певците, защото знаят, че имаме добри гласове и елитна школа. Съвсем различен е въпросът за инструменталистите, защото опира до делба на територии. Има нации, които диктуват модата и законите. В момента, в който се появи някой, който е на тяхното ниво, но не е от тях, започва борба. Всеки пробив на инструменталист е събитие. Барьерите са страшни. Както казва моята професорка, човек трябва да има много желязо в себе си, за да оцелява, да не се огъва и да върви напред, без да обръща внимание.“

Явно самата тя притежава желязо в себе си, защото продължава да върви напред и все така без чужда подкрепа. Участва в редица конкурси, където преди това не се е явявал българин. Градовете са Атланта, Париж, Варшава, Лайпциг. Като курioз споменава, че националността ѝ така силно повдига веждите на организаторите от учудване, че за да проумеят поне малко ситуацията, в програмите пишат „чешки изпълнител от български произход“.

За един творец не е никак лесно да се изхранва с изкуството си и Силвия е наясно с това. „Това вече е бизнес. И аз съм един от щастливците, които могат да си вадят хляба с това, което съм учила. За да живее днес един творец с изкуството си, трябва да има продукция на световно ниво, която да се продава. В момента, в който някой започне да прави само абстрактно и отвлечено изкуство заради самото изкуство, без никаква възвращаемост, това е краят. Може да прозвучи много земно, но аз не съм човек, който

поне по 3 – 4 часа на ден, колкото са необходими. Чембалото на Силвия е рядко срещано, копие на холандски инструмент от 1758 г. Понякога пътува с него на концертите и в такъв случай се сблъсква с изобилие от хумористични ситуации. „Имам един приятел с голямо ремарке, което използвам до самолета. Пренасям инструмента в специална кутия, от онези, които и Филхармонията използва. Неотдавна, на летището в Бургас, един митничар застана с ръце на кръста пред мен и каза: „Какво е това бе, душа? А, цимбал! Е, аз съм виждал цимбало, ама твоето е много голямо! Я отвори кутията!“ Радват ми се хората...“

Мислила ли е за концерти в България? „Свирила съм в България няколко пъти. Но там човек се връща като чужденец. Едно от пътуванията ми мина под егидата на Министерството на външните работи на Чехия, организираха го чешките центрове в Европа. Имах изпълнения в градовете и курортите край морето, предимно за чужденци. Но говорим за концерти за чужденци. Свирила съм и в зала „България“ в София, но това плаши изпълнителите в България и ни посрещат на нож. Не ни се радват.“

Сред незапознатите цари мнението, че поемайки в свои ръце търговската страна на въпроса, един мениджър може да помогне на изпълнителя. Силвия има свое мнение по въпроса. „Имам хора, които ми помагат, но не и генерален представител, все още не. Имам колеги с гор-

хвърчи в облаците и за мен най-ценното е, че оцелявам в този бой. Това е успех ден за ден.“

Много важно за един изпълнител е да има собствен инструмент. Едва тогава има възможност спокойно да се упражнява

чив опит от мениджъри, които са ги потопили. Достатъчно е да се забави с няколко часа и нещо е отлетяло завинаги. Но имам хора, които ми помагат и на които мога да вярвам, защото това са мои лични приятели и нямат интерес да ме потапят.“

В момента концертите на Бах заемат 80% от времето ѝ. По нощите прави последните коректури по дисертацията си, която предстои да бъде издадена. Паралелно се подготвя за записи на известния чешки композитор Ян Клусак, които ще се състоят в края на юни. И не на последно място обмисля предложението, което е получила от една звукозаписна къща в Бирмингам. „Става въпрос за комбинация на старинни инструменти с електронни. Не знам дали ще приема. Любопитна съм каква точно е идеята и защо са избрали мен. Проектът изглежда безкрайно бомбастичен. Аз съм много земна, искам да съм сигурна, че става въпрос за сериозна работа, а не експерименти на ексцентрични милионери.“

Аз съм много земна, искам да съм сигурна, че става въпрос за сериозна работа, а не експерименти на ексцентрични милионери

Има ли любими композитори? „Това са тези, над които работя в момента. Вървейки по своя път, човек се среща с музика, която или само слуша и подминава, или се спира и работи. Така че в момента е Бах.“

Силвия се приготвя да тръгне, защото всъщност времето, което е отделила за срещата ни, е изтекло. „Не съм човек, който хвърчи. Първо защото вечно ме подпират времето. Музиката, която свиря, е много отдалечена от нас, създадена е преди 200 – 300 години. За да я разбере, трябва да прочета за композитора, за конкретните произведения и епохата. Когато събера информацията и седна пред инструмента, трябва да проверя дали подхожда, защото всеки инструмент е различен. И времето минава. Мога да се самовглъбя и откъсна от ежедневието само, когато съм на път. Седя със слушалки на ушите в самолета или влака и пътувам. Това е времето, когато решавам и много неща за себе си, които нямам шанс да реша в ежедневието – просто, защото нямам време.“ ■

Посетете едно късче от рая

НА 28 АПРИЛ, В ГАЛЕРИЯТА НА БКИ, СЕ СЪСТОЯ МУЛТИМЕДИАЛНА ПРЕЗЕНТАЦИЯ, НАРЕЧЕНА „БЪЛГАРСКОТО ЧЕРНОМОРИЕ“. ПРЕЗЕНТАЦИЯТА ИМАШЕ КОЛКОТО КУЛТУРЕН, ТОЛКОВА И РЕКЛАМЕН ХАРАКТЕР С ЦЕЛ ПОДПОМАГАНЕ НА ТУРИЗМА И БЕШЕ НАСОЧЕНА КЪМ ЧЕШКАТА ОБЩЕСТВЕНОСТ – ПРИСЪСТВАХА ПРЕДСТАВИТЕЛИ НА ЧЕШКИТЕ МЕДИИ И ЕЗИКЪТ, НА КОЙТО СЕ ГОВОРЕШЕ, СЪЩО БЕШЕ ЧЕШКИ. ПО ВРЕМЕ НА ВЕЧЕРТА БЕШЕ ПРЕДСТАВЕНА НОВОИЗЛЯЗЛА КАРТА НА БЪЛГАРСКОТО ЧЕРНОМОРИЕ.

Презентацията включваше няколко основни момента (включително традиционната чаша червено вино) и първият от тях – представянето на Черноморието – директорът Боян Панчев много сполучливо го беше поверил на Васил Самоковлиев.

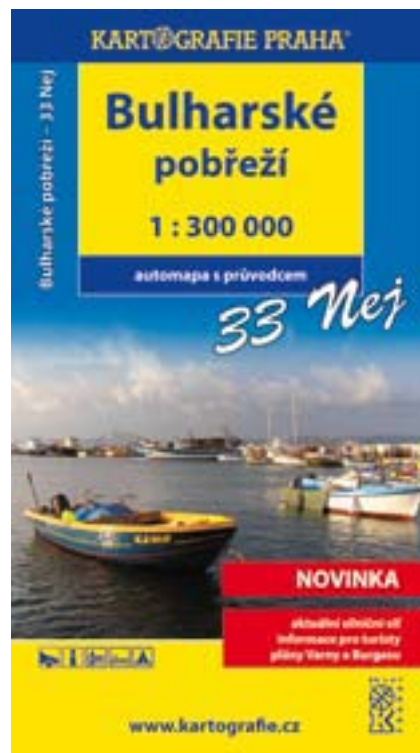
Васил Самоковлиев е завършил туризъм. От години живее в Чехия, родом е от Поморие и – също години наред – е работил като екскурзовод по Черноморието. Мисля, че още с първите си думи успя да заинтригува присъстващите чехи, като им разказа старата приказка за българина, който закъснял, когато Господ разпределял земята между народите. Работел на полето и когато работил, не било останало нищо. Господ обаче харесал трудолюбие то му и му дал късче от рая. Така се родила България. След това Васил Самоковлиев заразкава за Черноморието сладкодумно и компетентно, с много точни данни, колоритни легенди и полезни съвети. Заедно със Севда Коваржова, която прожектираше илюстративни фотографии, преведоха присъстващите през всяко градче, селце, курортче и керемидка по Черномо-

рието, започвайки от Дуранкулак и приключвайки в Синеморец. „Не се опитвайте да се договорите на английски – посъветва Васил присъстващите. – Говорете бавно на чешки, това е неофициалният език там.“

Милада Свободова, директор на „Картография“, представи новоиздадената карта на българското Черноморие и подари на Боян Панчев първия брой. „Решихме да издадем картата вследствие на проучване на пазара, което показва, че има търсене – каза тя в допълнителен разговор. – Установихме, че все повече чехи пътуват до България. Картата е само на Черноморието, защото виждаме, че чехите се интересуват главно от него.“

Обичайно ли е да се прави презентация на карти? „Не – усмихна

Ако „любовта на мъжа минава през стомаха, то любовта на чехите към България минава през Черноморието

се Милада Свободова. – Търсехме фотография за корицата и се обърнахме към Българския културен институт. Боян Панчев ни предложи не само снимка, но и участие в подготовката презентация на Черноморието. Договорихме датата и всичко се съчета идеално, носим я още топлата от печатницата.“

Боян Панчев предложи на присъстващите да зададат въпроси и те се поинтересуваха от цените в курортите и възможностите за закупуване на жилище в България. Отговори им вторият гост, Дилияна Георгиева, първи секретар в търговския отдел към Българското посолство в Прага. Каза, че цените са много добри като съотношение „качество-цена“, а на въпроса за закупуването на жилища – че е възможно, но не за физически лица, а за фирми.

Милада Свободова призна, че е била в България – веднъж, докато е била студентка. „Бях на Златни пясъци. Беше незабравима ваканция! Всичко много ми хареса и единственото неприятно последствие беше, че напълнях с пет килограма, защото много ми хареса и българската кухня“. С което потвърди думите на Васил Самоковлиев, че ако „любовта на мъжа минава през стомаха, то любовта на чехите към България минава през Черноморието.“ ■

„Vino & Destiláty“ – кръстопът на интереси и очаквания

ОТ 28 ДО 30 АПРИЛ В ПРАГА СЕ ПРОВЕДЕ ДВНАДЕСЕТТО ИЗДАНИЕ НА МЕЖДУНАРОДНОТО ИЗЛОЖЕНИЕ „ВИНО И ДЕСТИЛАТИ“. ПО ТРАДИЦИЯ, В КОМИСИЯТА НА ИЗЛОЖЕНИЕТО БЯХА ПРЕМИЕРЪТ МИРЕК ТОПОЛАНЕК, ПРЕДСЕДАТЕЛЯТ НА СЕНАТА ПРШЕМИСЪЛ СОБОТКА И МИНИСТЪРЪТ НА ЗЕМЕДЕЛИЕТО ПЕТЪР ГАНДАЛОВИЧ. УЧАСТВАХА ТРИ БЪЛГАРСКИ ФИРМИ.

О тстоявам непровереното мнение, че това Изложение – въпреки скъпия билет от 400 крони – спада към най-посещаваните от непрофесионалисти. Причината, разбира се, е в артикула, който рекламира – най-обгърнатата с легенди напитка на света. Несвързаните с бизнеса идваме, за да попълним личните си запаси и да опитаме вината, които доставчиците щедро предлагат по щандовете. Разхождаме се с чашките си из палатата и ту тук – ту там, ни наливат. И ние опитваме. И купуваме. Или пък не. Подминаваме и отиваме на друг щанд. Или се запияваме да позяпаеме някоя от многото съпроводни програми, сред които тази година бяха

кръщавка на книга за виното, подбръване на рекорда по отваряне на шампанско с шпага, няколко благотворителни търгове на архивни вина и една пресконференция за вината. И всичко това, съпроводено с най-важното – дегустация на вина. Как да не даде човек 400 крони?

За хората от бранша – организаторите на Изложението, участниците и търговците – гледната точка, естествено, е малко по-различна. Трите дни на изложението означават много работа, разходи и възможности, които трябва да бъдат уловени – познатата стресираща картинка. Така е и за трите български фирми, които участваха в Изложението през тази година: традицион-

ните „БГК&Т“ и „Провайн“ и производителите на бъчви „Захариев – Н“. И както всички други и те имат освен общите и някои специфично български проблеми за решаване.

Фирма „БГК&Т“ е на пазара вече десета година. Нейният собственик Кирил Беровски смята, че много проблеми идват от това, че българското вино няма облик. „За да има облик – казва той – трябва да има мероприятие; за да има мероприятие трябва да има някой, който да го прави; за да го прави трябва да бъде подкрепян от някого, а за да бъде подкрепян, трябва да има политическа воля. За мен българската държава е длъжник на този отрасъл. Това е стратегически продукт, благодар-

ние на който в нашата малка страна са се решавали и ще се решават много неща.“

На същото мнение е и Владимир Паул, който работи за „Провайн“. „Държавата би могла да ни подкрепи. Винарите в Чехия и Франция имат огромна опора от държавата. България е между най-големите продуценти на бутилирани вина. Това не е никак малко. Би трябвало да ни се обърне повече внимание.“

Другата засечка – както признава Кирил Беровски – са самите вносители. През февруари 2006 г. той е сред главните организатори на състоялото се в зала „Цюрих“ на хотел Мьовенпик еднодневно изложение на български вина. „Беше първото по рода си и имаме намерение да го превърнем в традиция. Но, за съжаление, българите по света се обединяват много трудно. Българинът е индивидуалист. Никога не играе колективно. Дори и българската държава да помогне, ние сме в окопите, тоест в непосредствен контакт с клиентите. От нас зависи и това е въпрос на задружност. Никога не съм изтъквал колко време ми е отнела организацията на форума в Мьовенпик. И няма и да го направя. В това е въпросът.“

Трудности се раждат и в процеса на работата със самите производители на вино. Много от тях явно също нямат необходимата търговска култура и както казва Владимир Паул, „никак не ни помагат с рекламата. Казваме им, че им правим реклама с вина, които си плащаме, нека ни подкрепят поне с рекламни материали. Засега обаче откликът е слаб.“

Още по-лошо е, когато има проблеми с качеството. „Чехите са любознателен народ – казва Кирил Беровски. – Когато нещо им влезе под кожата – независимо, дали е картина, вино или друга стока – те са великолепен партньор. Но трябва да има адекватна ценова релация и постоянно качество. А това, за съжаление, е нещо, което някои от винарските изби в България не успяват да разберат. Не можеш тази година да направиш много добро вино, а на следващата много лошо, но със същата етикет.“

„В днешно време не можете да си позволите да излъжете клиент –

казва Владимир. – Веднага тръгва сигнал, че сте несериозен търговец и можете да приключите с търговията.“ За фирма „Провайн“ решението са малките изби, които поддържат качеството. Всяка година посещават изложението „Винария“ в България, където се срещат със старите си партньори и търсят нови. Кирил Беровски също е работил с редица производители. „Работим и с времето, ако нещо се промени, се разделяме и всеки продължава нататък.“

Кирил Беровски има дълъг опит в областта на търговията и освен това е вицепрезидент на Чешко-българската търговска камара. Според него, в търговския обмен между двете страни е настъпила промяна след влизането на България в ЕС. „Почувства се едно голямо раздвижване от страна на Чехия към България. За съжаление, то нямаше адекватен отговор от българска страна. Българите не считат Чехия за атрактивна страна и то не само за бизнес, а и за каквито и да било други отношения. Не знам защо е така. Не съм съгласен с тях, но това е въпрос на мнение. Факт е, че интересът и питанията на чехите към българите са в пъти повече.“

Ето защо за българските винари в Чехия пазарът е уравнение, в което кризата съвсем не е най-важната неизвестна величина. Освен това – според думите на Владимир – в бедно време повече се пуши и пие. Сигурно всички ще се съгласим, че има нещо вярно.

Най-хубавото в този бизнес си остава самият продукт. Хубави ли са българските вина? „Не просто хубави – казва Владимир – те са много хубави! Климатът на България е изключително подходящ за червени вина. Според мен е най-хубав от цяла Европа. Има от всичко точно в необходимото количество. Нищо в повече и нищо, което да не достига. Много вино продаваме във Франция, а те разбират от вино. И в Чехия ни научиха. Идват и ни търсят, търсят и марките, които познават.“

Кирил Беровски оприличава вината с жив организъм. „Ракията е мъртъв, защото е минала през огън, докато виното е жив организъм, който зрее, зрее и в един момент пада – разваля се. Превръща се в оцет, а от класните вина дори и това не става. Във виното можем да видим много неща. Ако имаме по-добро въображение можем да оприличим различните вина и на хора – на мислещи и немислещи единици.“ А той има ли и от немислещите? „Опитвам се да си избирам само мислещи ☺.“ ■

Фирма „Захариев – Н“

Фирма „Захариев – Н“ има стогодишна традиция в производството на винарски бъчви, занаятът се предава в семейството от баща на син. Последната издънка на рода – Мирослав, пристигна в Прага натоварен от баща си Никола със задачата да представлява фирмата на панаира, в който участват

за втора поредна година. Миналата година е бил на стаж във френска работилница за бъчви, собственост на техен партньор. Бъчвите им са предимно от странджански дъб, но имат и френски и унгарски. Литражът също е различен: от декоративни, десетлитрови, до гиганти за 1500 л.

Технологията на производство на фирма „Захариев – Н“ следва старите традиции. Материалът се купува на трупи, след това със специални машини се разрязва на четири и всяка четвъртинка се слага на друга машина, която го реже на дъги. Дъгите се нареждат на разстояние, за да съхнат. Съхнат минимум 24 месеца в природни условия – на сняг, вятър, слънце и дъжд. Готовите заготовки се нареждат на обръч и след това, на огън, се огъват със специални, галванизирани обръчи. Готовата бъчва се препича отвътре, за да може виното да поеме вкуса.

От почвата на лозето до бутилката на масата

В РАМКИТЕ НА ИЗЛОЖЕНИЕТО „VÍNO&DESTILÁTY“ ВСЯКА ГОДИНА СЕ ПРОВЕЖДА КОНКУРС С МНОГО КАТЕГОРИИ, НАЙ-ОСПОРВАНАТА СРЕД КОИТО Е ТАЗИ НА ЧУЖДЕСТРАННИТЕ ЧЕРВЕНИ ВИНА. ПРЕЗ 2007 Г. ЗЛАТНАТА КУПА В ТАЗИ КАТЕГОРИЯ БЕШЕ СПЕЧЕЛЕНА ОТ ВИНО „МЕРЛО“, РЕКОЛТА 2006, НА ВИНАРСКА ИЗБА „ТЕРА ТАНГРА“, ВНОСИТЕЛ „ВИНЕКОЛОР“. СЪЩОТО ВИНО СПЕЧЕЛИ И НАГРАДАТА НА МИНИСТЪРА НА ЗЕМЕДЕЛИЕТО НА ЧР, КОЯТО СЕ ДАВА НА ВТОРОТО НАЙ-ДОБРО ВИНО НА ИЗЛОЖЕНИЕТО.

На тазгодишното Изложение, виното „Мавруд“, реколта 2007 на същата изба, спечели бронзов медал. За собствениците на „Тера Тангра“, които по думите на Алекси Борисов, управител на „Винеколор“, са свикнали да печелят злато по целия свят, бронзът е равностоен на обидата. Алекси Борисов изтъква, че не е съвсем редно комисията да се състои само от чехи (и то от Моравия), които са свикнали с други вина.

Кои са факторите, които играят роля, за да се получи хубаво вино? Дори лаиците знаят, че най-важното условие е качествената суровина – гроздето. Необходимо е слънчево грозде, с подходящо захарно съдържание, киселини и фенолна зрялост. От което следва, че първата предпоставка е регионът – подходящият климат и почва.

Именно с избирането на подходящ терен са започнали и собствениците на „Тера Тангра“ преди десетина години. Търсели са го няколко месеца. Поканват и специалист от Франция, който най-после, казва: „Това е мястото и това ще е виното.

Купете това!“ И те купуват – терен в Южен Сакар – и започват да садят.

Един от младите енолози на избата е Спас Спасов. Винарството му е в кръвта – винари са били и дядо му, и чичо му. „На лозята им трябвават поне 5–7 години, за да израснат и да дават наистина качествено вино – казва Спас. – Нашето вино и сега е много хубаво, но с всяка година ще става още по-хубаво. Искам да подчертая, че при нас лозята се гледат много добре. Тъй като са все още млади, поддържахме по-ниски добиви, за да се получава по-висококачествено грозде. Още докато е зелено гроздето, сваляме част от него, за да може лозичката да изхрани грозда и той да узрее по-добре.“

Следва брането, което също трябва да се провежда в определен момент. Алекси Борисов разказва за разходката си из лозята, по време на която опитал от гроздето. „Стори ми се добро, но енолозите поклатаха глава – трябвали му още два дни.“ Спас се усмихва на думите му. „Така е, разбира се, но все пак един ден се компенсира с технологични прийоми. Защото 500 декара масив не се

обира за един ден. Берем внимателно и ръчно, гроздето се слага в касетки, за да не се нарани. След това се сортира в избата, където отстраняват недоузрелите гроздове.“

Следва ферментацията. „Етапите, през които се минава, за да се получи качествено вино, са много – казва Спас. – Най-важният от тях е алкохолната ферментация. Докато трае, се следят редица важни параметри. Има хиляди компоненти, които трябва да се наблюдават и поддържат в онези граници, които ще доведат до желания резултат. Определена температура, например, води до един резултат, а друга – до друг. Затова е много важно да се уцелят параметрите и времетраенето им.“ Това ли е ролята на енолога? „Енологът трябва да разбира и от лозята, и от виното. От почвата в лозето до подготвяне на виното за бутилиране. От всичко.“

Попитах Спас каква е мечтата на енолога? „Да постигне резултата, който е в главата му – идеята за определено вино. Вкус, аромат, гъстота, плътност, тяло, баланс между отделните съставки. Такива неща. Най-важното е балансът между съставките – киселини, фенолни съединения и алкохол. Когато се постигне, плюс тяло, тогава се получава перфектното вино. Още не съм направил моето.“

„Когато бях в лозята – разказва Алекси Борисов – си откъснах от гроздето и взех за Чехия. Пристигайки, имах среща с директора на изложението „Вино и дестилати“ и двама винари от Чехия. Занесох им от гроздето. Директорът не е специалист, но реакцията на винарите беше абсолютна: изгледаха ме ококорени и казаха „Това не е възможно!“ ■

КАКТО ВСЯКА ПРОЛЕТ, МЛАДЕЖТА СЕРИОЗНО ОБМИСЛИ КАКВО ДА ОБЛЕЧЕ. ЖЪЛТО И РОЗОВО, АКСЕСОАРИ И ШЛИФЕРИ – ТОВА БЕШЕ САМО ЧАСТ ОТ НАЙ-АКТУАЛНОТО В МОДНИТЕ ТЕНДЕНЦИИ. ЕСТЕСТВЕНО, ВСИЧКИ ТЪРСЕХА МОДНИ И ИЗГОДНИ ТРЕНДОВЕ, ИСКАХА ВСЕ ПОВЕЧЕ И ПОВЕЧЕ ФЕШЪН ДРЕХИ И СТАВАХА АДСКИ КИСЕЛИ, АКО НЕ СЕ ХАРЕСАХА. ЛОГИЧНО – ВСЕКИ ТИЙНЕЙДЖЪР ЗНАЕ, ЧЕ ДРЕХИТЕ СА ЕДНА ОТ НАЙ-ВАЖНИТЕ ПРЕДПОСТАВКИ ЗА ЩАСТИЕ.

Какво облякоха българските тийнове

Пролетните тенденции бяха най-разнообразни. Широкике ризи и туники се запазиха от зимата и бяха едни от най-предпочитаните, тъй като имат няколко функции:

или прикриват не толкова красивите форми на тялото, или пък подчертават краката. Твърде важен аксесоар беше и коланът. Подчертава талията и я прави дори по-тънка. Цветът му задължително трябва да контрастира с цвета на туниката. Целият чар на тази комбинация се крие както в цялостния спортен outfit, така и в елегантния силует на дамските крачета надолу.

Изключително модерни бяха шлиферите или така наречените тренчкоти. Не само че са супермодни, но и събират всички околни погледи. Все повече момичета залагат и на цветните шлифери (жълти, червени, сини), защото с тях освежават цялостното си излъчване.

Характерни бяха ярките цветове. Забравени бяха сивото, кафявото и изобщо всичко тъмно и беше заложено на жълтото, зеленото, розовото и лилавото.

Акцентът определено падна върху жълтия цвят.

И ако той ви се струва ретро или де-моде – значи много грешите.

Обувките бяха на двете крайности: от абсолютно равни до толкова високи, че преспокойно можете да пропуснете няколко тренировки във фитнеса, защото след два-три часа върху тях мускулната треска ви е гарантирана. Сладките „пантофки“ (модерни още от миналата пролет) бяха в ярки цветове с блестящи тъкани. Изключително удобни за преследване на градския транспорт или за дълги паркови разходки. За вечерни излизания и дискотеки високите обувки бяха абсолютно задължителни, просто няма как да се мине без тях при положение, че придават на възрастта още по една-две годинки отгоре.

Сред най-носените аксесоари бяха масивните цветни гривни и големи обеци отново с цвета на дрехите. Малки чангички и закачливи панделки също пасваха на фриволния външен вид.

Най-добре е всичко да видите сами. ■

ТРЪСТИКОВА ЗАХАР ГОЛЯМ ПОЛУОСТРОВ В СЕВЕРНОИЗТОЧНА АЗИЯ		КНИГА, ПРИГОДЕНА КЪМ УЧЕБНА ПРОГРАМА ЛЕГЕНДАРЕН ЦАР НА О. КРИТ		УСТРОЙСТВО ЗА ПУСКАНЕ В ДЕЙСТВИЕ НА ДВИГАТЕЛ ГРАД ВЪВ ФРАНЦИЯ		ЗАВИСИМ ФЕОДАЛ		ГРАД В УНГАРИЯ		ИСПАНСКИ БЛАГОРОДНИК ГРАД В БЪЛГАРИЯ		ЧАСТ ОТ АВТОМОБИЛНО КОЛЕЛО ИГЛОЛИСТНО ДЪРВО
								КРАЙНА ДАТА ЗА ИЗПЛАЩАНЕ НА ПОЛИЦА ИЗМЕННИК				
ХИЩЕН БОЗАЙНИК ПОРОДА ЕДРО КУЧЕ						КОЗМЕТИЧНО ПОСОБИЕ СТЪЛБ В КРАТЕРА НА ВУЛКАН				ЧАСТ ОТ РЪКАТА ПЛАНИНА В БЪЛГАРИЯ		
ГЕРОЙ НА А. СИЛИТОВ ОТ „СТАРТ В ЖИВОТА“ ГРАДИНСКА БИЛКА				БЪЛГАРСКИ ХАН (768-777) ГРАД В БЪЛГАРИЯ								НАЙ-ВИСОКИЯТ ВРЪХ НА ОСОГОВО
						ОПЕРА ОТ ДЖАКОМО МАЙЕРБЕР ОПЕРА ОТ П. ЧАЙКОВСКИ						
ДЕБЕЛ МНОГОГОДИШЕН ЛЕД		ПОЛЕ ИДОЛ				ФРЕНСКИ ПИСАТЕЛ „БЕЗ ДОМ“ ГЕРОИНЯ ОТ СЕМЕЙСТВО ФЛИНТСТОУН					ПОШЕНСКИ ПЪТ	РЕЧНА РИБА
			БЪЛГАРСКИ ЛИТЕРАТУРЕН КРИТИК И ИСТОРИК (1910-1992)	СЕЛО В БУРГАСКО БЪЛГАРСКИ ИКОНОМИСТ (1902-1974)						СИБИРСКИ КОЗЕЛ ЕТЕРИЧНО-МАСЛЕН РАСТЕНИЕ		
ИТАЛИАНСКИ ФУТБОЛЕН ОТБОР РАВЕНСТВО В ШАХМАТА								РЕКА В ИТАЛИЯ БРАТЪТ НА КАИМ (БИБЛ.)				
				ДРЕВНО-РИМСКО ПРЕДСТАВЛЕНИЕ МАЛКА ФЛЕЙТА								МЕТАЛНО ТОПЧЕ НА ЛАГЕР
ПЕЧАТАРСКА НАБОРНА МАШИНА СТАРА ИТАЛ. ПАРИЧНА ЕДИНИЦА							БОЯ ЗА ОБУВКИ ГРАД В БЪЛГАРИЯ					
						ДИПЛОМА ИСТОРИКО-ГЕОГРАФСКА ОБЛАСТ НА БАЛКАНИТЕ						
БЪЛГАРСКИ ПИСАТЕЛ „ПОД ИГОТО“		ОБИШКА НА УНИФОРМА ВИД БИЛКА				ШАХМАТЕН КОЕФИЦИЕНТ ФРЕНСКИ РЕЖИСЬОР					ПРОДУКТ ПРИ ОКИСЛЕНИЕ НА МЕТАЛИ	КАРТА НА НЕБЕСНО ПОЛУКЪЛБО
				ВИД КОМПОНЕНТНА ПАМЕТ ПРОФЕСИОНАЛНО СДРУЖЕНИЕ				МОКРЕЩА РАНА СЕВЕРЕН ЕЛЕН				
МОТОР БЛАГОРОДНИЧЕСКА ТИТЛА	БЪЛГАРСКА АКТРИСА								ФРЕНСКИ ФЕСТИВАЛЕН ГРАД РЕКА В БЪЛГАРИЯ			
			БЪЛГАРСКА АКТРИСА (1880-1949) ГРАД В ИТАЛИЯ									РОМАН ОТ ЖОРЖ САНД
ИТАЛИАНСКИ ФУТБОЛЕН ОТБОР НАШ КОМПОЗИТОР И ДИРИГЕНТ						СЪЕДИНЕНИЕ ОТ КАМЕНОВЪГЛЕЧЕН КАТРАН ПОДАРЪК						
				СТАР ЧОВЕК, СТАРЕЦ				ПРЕПИНАТЕЛЕН ЗНАК				
ЗОДИАКАЛНО СЪЗВЕЗДИЕ ДРЕБНА МОРСКА РИБА						НЕМСКИ МОТОЦИКЛИТИ				СТИХОТВОРЕНИЕ ОТ ИВАН ВАЗОВ		
				ОСНОВНА ЧАСТ НА КЛЕТКАТА				ГРУПА ЖИВОТНИ ОТ ЕДИН ВИД ПОРОДА				

РЕЧНИК: АПИ, АРНО, БАТА, КСИЛОЛ, НОМА

ЕВЕЛИНА ТУМБЕВА

NAVOM[®]

НОВ АНТИКОРОЗИОНЕН ВОДОУСТОЙЧИВ И ХИДРОИЗОЛАЦИОНЕН МАТЕРИАЛ

ПРЕПОРЪЧВА СЕ ЗА ЗАЩИТА НА:

- ВЪНШНИ И ВЪТРЕШНИ СТЕНИ НА СТОМАНЕНИ РЕЗЕРВОАРИ ЗА ВЪГЛЕВОДОРОДИ (НАФТА, БЕНЗИН, БЕНЗОЛ И ДР.);
- СТОМАНЕНИ КОНСТРУКЦИИ ПРОТИВ ДЕЙСТВИЕТО НА ВСИЧКИ ВИДОВЕ АТМОСФЕРНИ УСЛОВИЯ;
- СТОМАНЕНИ СЪОРЪЖЕНИЯ ПРОТИВ ДЕЙСТВИЕТО НА ГОРЕЩА ПИТЕЙНА И ПРОМИШЛЕНА ВОДА
- НА ОТКРИТА ЧАСТ НА СТОМАНЕНИТЕ АРМАТУРИ В РАЗРУШЕНИ ЖЕЛЕЗОБЕТОНЕНИ КОНСТРУКЦИИ
- УПЛЪТНЯВАНЕ НА ПОРИ И ПУКНАТИНИ В ЖЕЛЕЗОБЕТОНЕНИ РЕЗЕРВОАРИ ЗА ПИТЕЙНА ВОДА
- БАЛКОНИ И ТЕРАСИ ПРОТИВ ТЕЧОВЕ

ПРЕДИМСТВА:

- НЕ СЪДЪРЖА ОРГАНИЧНИ РАЗТВОРИТЕЛИ
- НЕЗАПАЛИТЕЛЕН И НЕГОРЯЩ
- МОЖЕ ДЪЛГО ДА СЕ СКЛАДИРА (НАД 3 ГОДИНИ)
- УСТОЙЧИВ ВЪВ ВЪГЛЕВОДОРОДИ
- УСТОЙЧИВ В РАЗТВОР НА СОЛ (NaCl)
- УСТОЙЧИВ ВЪВ ВОДНИ РАЗТВОРИ С PH 5.5 ДО 14
- ДЕЙСТВА В БЕТОНА КАТО ВОДОУПЛЪТНИТЕЛ
- ВИСОКА АДХЕЗИЯ КЪМ ПОВЪРХНОСТТА НА СТОМАНАТА (ПОЛИРАНА ИЛИ КОРОДИРАЛА), БЕТОНА, ДЪРВОТО, ЕТЕРНИТА, ТУХЛИТЕ И ДР. ПО-ВИСОКА ОТ 1.1 MPa (11 kg.cm⁻²)
- МОЖЕ ДА СЕ НАНАСЯ ВЪРХУ ВЛАЖНА ПОВЪРХНОСТ
- МОЖЕ ДА СЕ НАНАСЯ ВЪРХУ РЪЖДИВА СТОМАНА.

PODĚBRADSKÁ 24, PRAHA 9
TEL./FAX: 284 812 538
MOBIL: 603 157 386
E-MAIL: V.KARAB@VOLNY.CZ
WWW.NAVOM.CZ

ZASTOUPENÍ:
NAVOM SLOVAKIA – BRATISLAVA, SLOVAKIA
DEBSI, DEST – SOFIA, BULGARIA
RENITHERM SPB – SANKT PETERBURG, RUSSIA

Драги сънародници,

Имате още два месеца, за да дарите средства за паметника на Св. Св. Кирил и Методий край с. Микулчице. Можете да направите това лично, или на следните сметки:

в крони:

*Patník Sv. Cirila a Metodie – Mikulčice,
N 43-2352620237/0100*

в евро:

*Patník Sv. Cirila a Metodie – Mikulčice,
N 43-2352770227/0100,
IBAN CZ 1001000000432352770227,
BIC (SWIF) KOMBCZPPXXX*

*На 23 май каним всички
на официалното му откриване
в Микулчице, Чехия.*

